МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет податкової справи, обліку та аудиту
Кафедра фіскального адміністрування

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА (ДИПЛОМНА) РОБОТА

на тему: «Професійна діяльність податкових консультантів: вітчизняні реалії та зарубіжний досвід»

Здобувача вищої освіти ІІ курсу,
групи ОМП-21-1,
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»,
ОПП «Податкове консультування»
Ткаченко Валентин Володимирович
(підпис)

Науковий керівник
Тучак Тетяна Володимирівна, к.е.н., доцент
(підпис)

Керівник освітньо-професійної програми
Ізмайлов Ярослав Олексійович, д.е.н., професор
(підпис)

Допущено до захисту за рішенням кафедри фіскального адміністрування
протокол від «20» 01 2023 № 10

Завідувач кафедри фіскального адміністрування
Іванишина О.С., к.е.н., доцент
(підпис)

Ірпінь – 2023

Реєстрація № 9 20.01.2023 _____

(дата) (підпис відповідальної особи)

Результати перевірки до захисту 20.01.2023 _____

(до захисту, на доопрацювання) (дата) (підпис)

Результат захисту 03.02.2023 60/D/3 _____

(оцінка) (дата) (підпис)

Голова комісії: _____ Романов І.Л.

(підпис) (ініціали, прізвище)

Члени комісії:

_____ Іванишина О.С.

(підпис) (ініціали, прізвище)

_____ Ізмайлов Я.О.

(підпис) (ініціали, прізвище)

_____ Ю.В. Панура

(підпис) (ініціали, прізвище)

Секретар комісії: _____ Яруш М.В.

(підпис) (ініціали, прізвище)

БЛАНК ОЦІНЮВАННЯ ВИПУСКНОЇ РОБОТИ

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки в балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, П.І.П.: керівника, голови комісії членів комісії, секретаря, (підписи)
ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ КЕРІВНИКОМ ТА РЕЦЕНЗЕНТОМ				
1.Зміст випускної роботи (якість теоретичного матеріалу, його зв'язок з практичним, вміння представляти матеріал в логічній послідовності, наявність висновків та пропозицій)	від 0 до 30	12		Гуцан Т.В.
2.Дотримання вимог щодо оформлення	від 0 до 10	8		
3.Вчасне виконання роботи на всіх етапах у встановлені кафедрою терміни	від 0 до 5	3		
4. Рецензент	від 0 до 5	4		
РАЗОМ БАЛІВ*	**від 0 до 50**	27		
ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ				
1.Доповідь	від 0 до 10	6		Романов І.І.
2. Роздатковий матеріал	від 0 до 5	3		Іванишина О.С.
3. Знання теоретичного та практичного матеріалу, вміння відповідати на запитання	від 0 до 25	19		Ізмайлов Я.О.
5. Апробація (участь у конференціях)	від 0 до 10	5		Панура Ю.В.
РАЗОМ БАЛІВ	**від 0 до 50**	33		Ярун М.В.
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	**від 0 до 100**	60		

ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ ЕКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЕКТС	Оцінка за національною шкалою	Дата	П.І.П.: голови, членів комісії, секретаря, (підпис)
60	D	3 (задовільно)	03.02.2023	Романов І.І. Іванишина О.С. Ізмайлов Я.О. Панура Ю.В. Ярун М.В.

ПРАВИЛА ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНОК ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ ЕКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4 (добре)
70-79	C	
60-69	D	3 (задовільно)
50-59	E	
35-49	FX	2 (незадовільно)

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет податкової справи, обліку та аудиту
Кафедра фіскального адміністрування
Спеціальність 071 «Податкове консультування»

Затверджую
В.о. завідувача кафедри
_____Іванишина О.С.
«29» 10 2022

Завдання на випускну кваліфікаційну (дипломну) роботу
здобувачу вищої освіти
Ткаченко Валентин Володимирович

1. Тема випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи
«Професійна діяльність податкових консультантів: вітчизняні реалії та зарубіжний досвід»
2. Затверджена наказами ректора від 26.01.2022 № 115, від 06.09.2022 № 815
3. Строк здачі закінченої роботи - 24.01.2023
4. Цільова установка процесу податкового консультування: методична, інформаційна та економічна складові на прикладі вітчизняного досвіду.
Метою дослідження є дослідження професійної діяльності податкових консультантів, враховуючи вітчизняні реалії та зарубіжний досвід.
Об'єктом дослідження виступає процес роботи податкових консультантів в Україні.
Предметом дослідження є методи та інструментарій оптимізації роботи податкових консультантів в Україні з урахуванням зарубіжного досвіду.
Вихідні дані до роботи сучасні наукові праці українських, зарубіжних науковців, статті в періодичних виданнях з проблематики.
5. Перелік графічного матеріалу –3 таблиць, 10 рисунки
6. Зміст випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи (перелік питань за кожним розділом)

РОЗДІЛ 1. РОЛЬ ТА НЕОБХІДНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ПОДАТКОВИХ КОНСУЛЬТАНТІВ

1.1. Потреба в професії податкових консультантів та їх роль у вітчиз практиці

1.2. Особливості професії податкового консультантах

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ВІТЧИЗНЯНОЇ СИСТЕМИ ПОДАТКОВОГО КОНСУЛЬТУВ

2.1. Оцінка вітчизняної практики податкових консультантів

2.2. Специфіка податкового консалтингу, які проводять податкові консультанти

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ РОБОТИ ПОДАТК КОНСУЛЬТАНТІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

3.1. Міжнародних досвід роботи податкових консультантів

3.2. Проблеми та шляхи вирішення діяльності податкових консультантів в Україні

5. Календарний план виконання роботи

№ п/п	Назва етапів випускної кваліфікаційної (дипломної)роботи	Строк виконання етапів р	
		За планом	Факт
1.	Вибір теми дипломної роботи та написання заяви на її затвердження	18.10.21	18.1
2.	Отримання завдання наукового керівника для виконання дипломної роботи	31.10.21	31.1
3.	Узгодження плану дипломної роботи з керівником	12.11.21	12.1
4.	Підготовка I розділу дипломної роботи та подання її керівнику	11.02.22	11.0
5.	Підготовка II розділу дипломної роботи та подання її керівнику	20.05.22	20.0
6.	Підготовка III розділу дипломної роботи та подання її керівнику	21.11.22	21.1
7.	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень наукового керівника	14.12.22	14.1
8.	Отримання відгуку наукового керівника	24.01.23	24.0
9.	Перевірка роботи в системі антиплагіат	19.12.22	19.1
10.	Отримання зовнішньої рецензії	26.01.23	26.0
11.	Отримання допуску зав.кафедри до захисту	30.01.23	30.0
12.	Попередній захист роботи	22-23.01.23	22-23.(
13.	Захист дипломної роботи	02-03.02.23	02-03.(

Дата видачі завдання «31» жовтня 2021

6. Керівник випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи _____ (підпис) Тучак Т.В. (прізвище, ініціали)

10. Керівник освітньо-професійної програми _____ (підпис) Ізмайлов Я.О (прізвище, ініціали)

11. Завдання до виконання отримав здобувач вищої освіти _____ (підпис) Ткаченко В.В

АНОТАЦІЯ
«Специфіка процесу податкового консультування: методична, інформаційна та економічна складові»

Мета роботи –дослідження професійної діяльності податкових консультантів, враховуючи вітчизняні реалії та зарубіжний досвід.

Завданнями роботи є: оцінка потреби в професії податкових консультантів та їх роль у вітчизняній практиці, розгляд особливостей професії податкового консультанта, аналіз вітчизняної практики податкових консультантів, розгляд специфіки податкового консалтингу та аудита, що проводять податкові консультанти, оцінка міжнародного досвіду роботи податкових консультантів та виявлення проблеми та шляхи вирішення діяльності податкових консультантів в України.

Предметом дослідження є методи та інструментарій оптимізації роботи податкових консультантів в Україні з урахуванням зарубіжного досвіду.

Об'єктом дослідження виступають теоретико-організаційні засади та практичні основи здійснення податкового консультування в Україні.

За результатами дослідження сформульовані шляхи вирішення діяльності податкових консультантів в України.

Одержані результати можуть бути використані в процесі роботи податкових консультантів.

Дипломна робота містить 73 сторінок, 3 таблиці, 10 рисунків, список використаних джерел з 52 найменувань.

Ключові слова: податкове консультування, податковий консультант, методи оптимізації, система оподаткування, податкова робота.

Рік виконання дипломної роботи – 2022.

Рік захисту роботи – 2023.

ANNOTATION

« Specifics of the tax consulting process: methodological, informational and economic components »

The purpose of the work consideration and study of economic, informational, methodological components of the process of tax consulting.

The objectives of the work are: assessment of the need for the profession of tax consultants and their role in domestic practice, consideration of the peculiarities of the profession of tax consultant, analysis of the domestic practice of tax consultants, consideration of the specifics of tax consulting and audits carried out by tax consultants, assessment of the international work experience of tax consultants and identification of problems and ways to solve the activity tax consultants in Ukraine.

The subject of the study is a theoretical and organizational principles and practical foundations of tax consulting in Ukraine are presented.

The object of research is the process of providing consulting services in the field of taxation.

According to the results of the research, ways of solving the activities of tax consultants in Ukraine were formulated.

The obtained results can be used in the work of tax consultants.

Thesis contains 73 pages, 3 tables, 10 figures, a list of used sources of 52 titles.

Key words: tax consulting, tax consultant, optimization methods, taxation system, tax work.

The year of completion of the thesis is 2022.

Year of protection of work - 2023.

ЗМІСТ

ВСТУП 7

РОЗДІЛ 1. РОЛЬ ТА НЕОБХІДНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ПОДАТКОВИХ КОНСУЛЬТАНТІВ 10

1.1. Потреба в професії податкових консультантів та їх роль у вітчизняній практиці 10

1.2. Особливості професії податкового консультанта 21

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ВІТЧИЗНЯНОЇ СИСТЕМИ ПОДАТКОВОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ 29

2.1. Оцінка вітчизняної практики податкових консультантів 29

2.2. Специфіка податкового консалтингу, які проводять податкові консультанти 36

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ РОБОТИ ПОДАТКОВИХ КОНСУЛЬТАНТІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ 45

3.1. Міжнародних досвід роботи податкових консультантів 45

3.2. Проблеми та шляхи вирішення діяльності податкових консультантів в України 51

ВИСНОВКИ 58

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 62

ДОДАТКИ

ВСТУП

Актуальність теми. В умовах сьогодення варто акцентувати увагу на подальшому розвитку ринку послуг податкового консультування. Оскільки існує ряд невирішених проблем науково-теоретичного та практичного характеру доцільно сформувати механізм податкового консультування, послугами якого будуть користуватися як фізичні, так і юридичні особи. Більшість проблем у цій сфері обумовлюються відсутністю практичного досвіду в цій діяльності, а також недосконалістю діючої нормативно-правової бази та організаційно-економічного механізму функціонування такого виду консалтингу. Зазначимо, що у Європейських країнах всі положення, які стосуються податкового консультування закріплено на законодавчому рівні. Податкове консультування є невід'ємною складовою частиною ділової інфраструктури, а також важливим чинником конкурентоспроможності бізнесових структур. В Україні податкове консультування є новим напрямком на ринку консалтингових послуг, що має великий потенціал. Важливою проблемою в консультаційній роботі в сфері оподаткування являється те, що вона не регулюється на законодавчому рівні. Проєкт закону про податкове консультування, який окреслював би поняття, принципи діяльності та відповідальність податкових консультантів не прийнято.

Стан і ступінь розробки проблеми в спеціальній літературі. Питання професійної діяльності податкових консультантів розглядалися багатьма вченими як: Бречко О. В., Брояковим С. В., Воронковим А. Є., Дерманським Л. В., Кушнеруком О. Й., Мариновим Н. А., Мокляк М. В., Панурою Ю. В., Сідельниковою Л. П., Сисоєвою І. М., Скляр Н. Ф., Смірновою О. М., Ткачиком Ф. П., Тучак Т. В. та Українською Т. О. Проте проблеми та напрямки вирішення роботи податкових консультантів є актуальною та відкритою.

Метою дослідження є дослідження професійної діяльності податкових консультантів, враховуючи вітчизняні реалії та зарубіжний досвід.

Відповідно до мети для проведення дослідження та написання роботи сформульовано такі *завдання:*

1. Оцінити потреби в професії податкових консультантів та їх роль у вітчизняній практиці.
2. Розглянути особливості професії податкового консультанта.
3. Проаналізувати вітчизняні практики надання податкових консультантів.
4. Розглянути специфіку податкового консалтингу та аудита, що проводять податкові консультанти.
5. Оцінити міжнародний досвід роботи податкових консультантів.
6. Виявити проблеми та шляхи вирішення діяльності податкових консультантів в України.

Об'єктом дослідження виступають теоретико-організаційні засади та практичні основи здійснення податкового консультування в Україні.

Предметом дослідження є методи та інструментарій оптимізації роботи податкових консультантів в Україні з урахуванням зарубіжного досвіду.

Базою дослідження є законодавчі та нормативні акти; матеріали науково-практичних конференцій; монографії та науково-аналітичні статті вітчизняних і зарубіжних авторів; фінансова звітність та інші матеріали про діяльність податкових консультантів в Україні.

Методологічну основу дослідження складають принципи світоглядного плюралізму, об'єктивності дослідження і взаємозв'язку теорії з практикою. В роботі застосовувалися як загальні, так і спеціальні методи пізнання. Серед загальних методів виокремимо: аналіз та синтез, які використовувалися при оцінці потреби в професії податкових консультантів та їх роль у вітчизняній практиці та розгляду особливостей професії податкового консультанта; узагальнення та структурний аналіз – при аналізі вітчизняної практики податкових консультантів та розгляду специфіки податкового консалтингу та аудиту, що проводять податкові консультанти; індукції та дедукції – при виявленні проблем та шляхів вирішення діяльності податкових консультантів в

України. З спеціальних методів використовувався статистичний, графічний та метод порівнянь.

Практичне значення одержаних результатів полягає в аналізі можливих варіантів оптимізації роботи податкових консультантів та пошуку найбільш оптимальних для покращення показників її ефективності.

РОЗДІЛ 1. РОЛЬ ТА НЕОБХІДНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ПОДАТКОВИХ КОНСУЛЬТАНТІВ

1.1. Потреба в професії податкових консультантів та їх роль у вітчизняній практиці

В Україні відбувається поступовий розвиток загального інституту податкового консультування, тому при формуванні його механізму варто враховувати сформовану систему в інших країнах оскільки поки що в Україні не вистачає науково-методичних підходів для його ефективного проведення. Актуальність здійснення податкового консультування в першу чергу пояснюється об'єктивними причинами, які відобразимо на рис. 1.1.

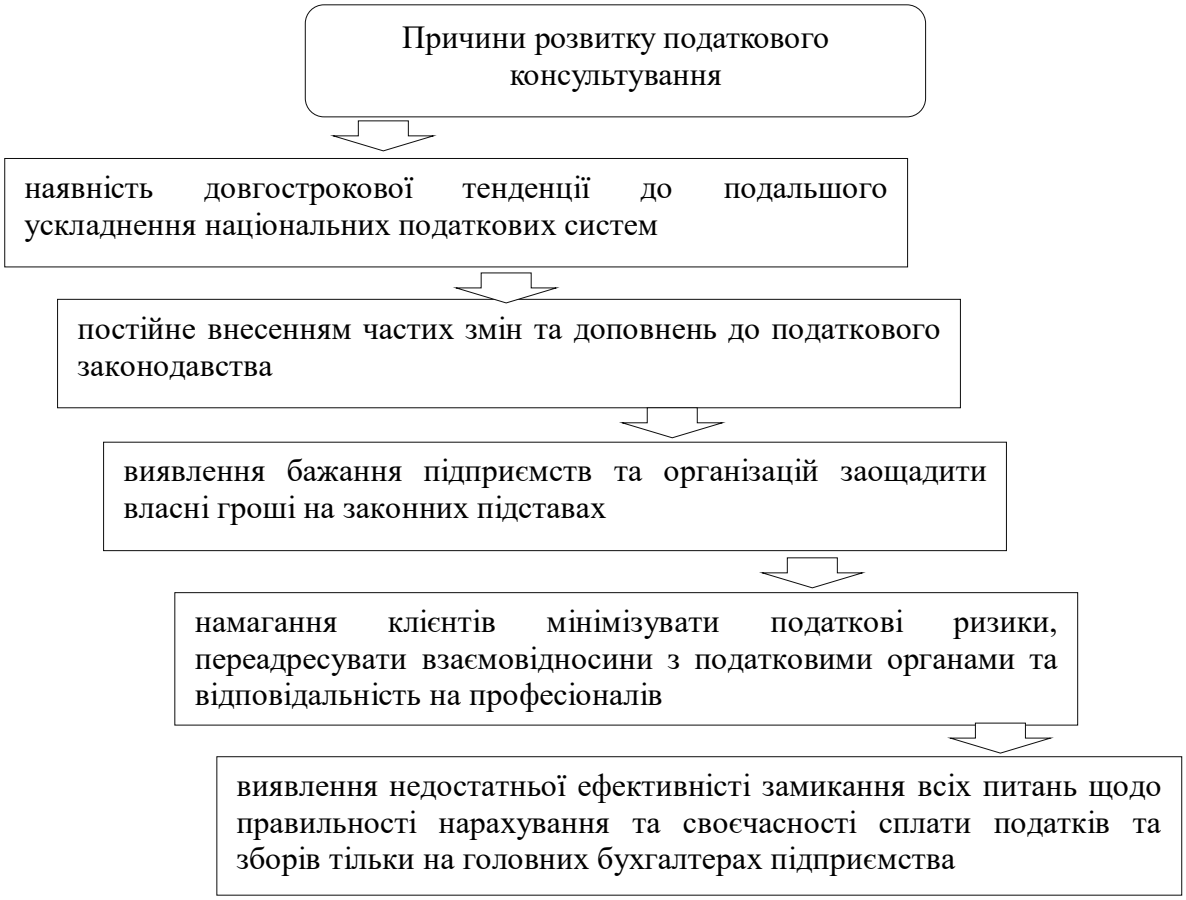

Рис. 1.1. Основні причини проведення податкового консультування*

*Джерело: сформовано автором з використанням джерела [46].

Зазначимо, що податкове консультування окреслюється у формі комплексу послуг, в які входить процес подання декларацій всіх платників

податків, а також надання порад відносно податків та захисту інтересів тих осіб, які цього потребують в різних справах, які надійшли до адміністративних та судових державних органів. Розглядаючи широке розуміння поняття податкового консультування варто зазначити, що воно включає в себе:

1. Процес надання послуг консультаційного характеру підприємствам та фізичним особам відносно використання норм податкового законодавства;
2. Узагальнення потрібних рекомендацій відносно формування податкової бази з врахуванням діючого податкового законодавства, визначення основних видів зборів та податків, загального складу витрат, які можуть відносяться на загальну собівартість та для різних цілей системи оподаткування, а також застосування податкових пільг;
3. Роз’яснення законодавчих обов’язків та прав платників податків, а також сформованого порядку відносно оскарження дій різних податкових органів та інших посадовців;
4. Розробка варіантів та планів для оптимізації система оподаткування відносно особливостей роботи фізичних осіб та організацій;
5. Проведення своєчасного моніторингу правових змін та доповнень, що можуть вноситися до діючих законів та нормативно-правових актів в напрямку оподаткування [47, с. 39-41].

У зв'язку із цим суб’єкти підприємницької діяльності мають два варіанти отримати відповідного рівня податкове консультування:

1. Сформувати служби, які матимуть специфічний характер всередині підприємств, які проводять діяльність в напрямку податкового планування, впровадження напрямків оптимізації загальнообов'язкових податкових платежів, оцінки фінансово-економічних показників та розгляд інших питань, які безпосередньо пов’язані з питаннями оподаткуванням;
2. Звертаються до надання послуг аудиторських та консалтингових підприємств, які надають послуги в податковому консалтингу.

На основі цього можемо узагальнити і зазначити, що податкове консультування є процесом, основною метою якого являється передача знань та

даних від консультанта до існуючої системи оподаткування та відповідних змін і доповнень, які вносяться до клієнтів. Зазначимо, що послуги податкового консультування можуть надавати не лише приватні експерти, а й аудиторські та консалтингові підприємства. На консультаціях можуть розглядати сформовані схеми зменшення податкових платежів та проводять підготовку документів для регулювання податкових спорів [43, с. 41-42].

Сучасне окреслення податкового консультування в першу чергу основане на певному розумінні його визначної ролі в процесі формування податкових відносинах у формі самостійного елементу, потреба якого може посилюватися при вдосконалення основних умов використання податкового законодавства, а також забезпечення подальшої реалізації основоположних принципів оподаткування з обов'язковим врахуванням інтересів всіх сторін із подальшим стягнення податків.

Основним завданням роботи податкового консультанта є тільки правильність сплати податків за вже здійсненими операціями. Не зважаючи на те, що це й так є базовою підставою для проведення роботи з податковим консультантом, важливим його завданням є надання допомоги конкретним клієнтам в процесі плануванні операцій. В цьому аспекті можуть виникати різні труднощі в процесі розквіту напрямку податкового консультування, оскільки у цьому випадку проблема правильної оплати податків за проведеними операціями стає менш значимою, при цьому робота податкових консультантів під час надання послуг може нести певну загрозу інтересам загальної бюджетної системи. Саме ця обставина може знаходитися в центрі уваги різних міжнародних організацій, що проводять свою діяльність для захисту суспільних інтересів.

Важливим проблемним аспектом у системі розвитку податкового консалтингу є невірна стратегія податкових консультантів проводити свою діяльність одноосібно. Командна діяльність експертів, які стосуються питань оподаткування може забезпечувати більш швидкого знаходження ефективних

рішень. Шляхом використання податкового консалтингу багато клієнтів можу вирішити ситуації до втрати бізнесу та різних кримінальних наслідків.

Податкове консультування проводиться за певним алгоритмом в декілька етапів. Розглянемо основні його етапи більш детальніше. На першому етапі обирається консалтингова компанія, яка має відповідний досвід та репутацію. Обов'язково на цьому етапі варто перевірити дані з сайту компанії та відгуки, які залишають клієнти в пошуковій системі. У тому разі якщо консультант пройшов атестацію його дані вносяться в реєстр Палати податкових консультантів, крім цього там має бути зазначений термін дії атестата про отримання належної кваліфікації. Крім цього варто звернути увагу на реквізити компанії, яку систему роботи вона застосовує, чи проходить професійну відповідальність наявні консультанти. Також варто зустрітися та поспілкуватися з консультантами, поставити запитання. Якщо консультант компетентний він матиме відповідну вартість свої послуг [36].

На наступному етапі потрібно розглянути основні проблеми укладення договору. При цьому спочатку озвучується проблема, яку можна вирішити з допомогою податкового консультанта. В залежності від окресленої мети визначається вартість послуг, термін договору та формат надання послуг. Для цього замовника варто проінформувати про загальний обсяг роботи та її особливості. Після цього потрібно надати потрібну документацію та відомості. На основі цього підписується договір з обов'язковим зазначенням повного комплексу обов'язків податкового консультанта, які він повен надати в повному обсязі у визначений час.

На рис. 1.2. наведемо види послуг, які надають податкові консультанти. На основі всіх необхідних документів, які надані замовником розробляється можливе вирішення проблеми та формується складання стратегія своєчасного захисту. При цьому податковий консультант проводить обробку одержаних даних та оцінює документи, а також проводить розробку можливих напрямків вирішення проблеми.

Рис. 1.2. Види послуг з податкового консультування*

*Джерело: сформовано автором з використанням джерела [37].

Ще одним етапом є представлення інтересів платника податків. У тому випадку коли виникає відповідна потреба консультант як особа, повинна представляти інтереси та супроводжувати замовника в податкову службу або інші органи, які необхідні для того, щоб вирішити наявну проблему. У тому випадку коли справа перейде у податковий спір експерт може надати

оскарження відносно нарахування податкових сум або акти, які сформовані на основі проведеної податкової перевірки, а також підготувати заперечення або оскарження для того, щоб зупинити операції по відповідних рахунках та інші постанови, у тому числі й примусове стягнення [41].

При оцінці вітчизняних реалій варто звернутися до міжнародного досвіду організації та правового регулювання податкового консультування в різних країнах Європи. Так, відповідно до досліджень в цій сфері, які були проведені Науково-дослідним інститутом з «Прав професійних об'єднань вільних професій» при Університеті ім. М. Лютера в Німеччині виділяють наступні критерії для порівняння національних структур:

1. Полягає в закріпленні загального порядку допуску всіх бажаючих на існуючий ринок податкового консультування, до цього аспекту відносять основні вимоги до якостей експертів та рівня їх кваліфікації претендента, а також загальний ступінь винятковості законодавчого права на процес послуг відповідно до видів послуг та кола осіб, які можуть допускатися на цей ринок, при цьому враховується місце та роль професійних організацій, а також умови членства в них;

2. Включає в себе закріплені правила поведінки різних суб'єктів, які є на ринку податкового консультування, зокрема їх права, основні обов'язки та професійна етика, а також положення відносно проведення страхування відповідальності та напрямки підвищення кваліфікації експертів.

Проводячи аналіз нормативно-правової бази зазначимо, що є декілька відмінностей при правовому регулюванні ринку податкового консультування, зокрема:

1. Існування системи «державного регулювання», при якому нормативно-правову базу в сфері податкового консультування кодифіковано конкретним законом та адресатами, вона за потреби може лише уточнюватися;

2. Механізм „саморегулювання", при чому нормативно-правова база в сфері податкового консультування встановлюється дійовими особами.

Зазначимо, що при «державному регулюванні» на території країни затверджується спеціальний закон відносно регулювання податкового консультування закріплюються професійні об’єднання, які формуються і проводять свою діяльність з дотриманням вимог законодавства, надається підтримка його здійснення та контролю його подальшого виконання. При цьому всі професійні консультанти мають бути членами такої організації. Представниками такого виду регулювання є такі країни як Німеччина, Португалія, Австрія, Словаччина, Угорщина, Італія, Люксембург, Польща, Чехія, Франція, Португалія, Хорватія. Членство в таких країнах є добровільним [42, с. 923-925].

У країнах, які відносяться до системи «саморегулювання» немає окремого закону, що проводить регулювання податкового консультування, в цьому аспекті зазначимо, що всі професійні об’єднання здійснюють свою діяльність на основі затверджених норм та правил, а членство являється також добровільним. Всі нормативні положення, які видаються різними професійним об’єднанням повинні накладати зобов’язання лише її членам. З таким членством також пов’язане законодавче право на те, щоб нести свій професійний титул, який показує потенційному клієнту прогнозований кваліфікаційний рівень податкового консультанта. До подібних країн можуть бути відносять наступні: Фінляндія, Бельгія, Швейцарія, Ірландія, Великобританія, Іспанія та Голландії.

Проте в Україні, не зважаючи на позитивні тенденції на ринку послуг податкового консультування залишається багато невирішених проблем відносно наступної розбудови існуючого інституту податкового консультування. Основні проблеми варто навести більш детально, зокрема серед них виділяють:

1. Недостатньо конкуренції на вітчизняному ринку, оскільки потреба в зверненні до податкових консультантів в першу чергу виникає за умов високої конкуренції, в тому випадку коли ціна невиваженого рішення управлінської структури висока, від суб’єкта господарювання вимагається збільшення

загальної ефективності його роботи. Зауважимо, що значна кількість галузей виробництва не мають жорсткої конкуренції, тому залишається потреба у прийнятті ефективних рішень з метою збереження власних позиції на ринку.

2. Значні недоліки в системі управлінської культури, в цьому напрямку зазначимо, що переважна більшість керівників не повністю усвідомили той факт, що організаційні рішення можуть вимагати спеціалізованих знань та високої компетенції. У більшості випадків керівники психологічно не готові до того, щоб делегувати деякі етапи з прийняття рішень консультанту, який не працює в компанії. При цьому керівнику важко погодитися з тим фактом, що він вирішує неефективно свої завдання, тому варто залучити зовнішнього експерта. Більше того, зміна сформованого стилю управління передбачає зміну в поглядах, поведінці та методах роботи конкретного керівника. Це є консервативною частиною всієї організаційної системи. На податковий консалтинг як на напрямок, який пов’язаний із інтелектом та знанням дивляться як на конкретну послугу, за яку потрібно заплатити, проте в суспільстві сформувалася думка про те, що освіта має фінансуватися за залишковим принципом [1].

3. Значні недоліки в культурі консультування − в сучасних умовах переважна більшість напрямків вітчизняного податкового консалтингу не регламентується конкретним нормативно-правовим актом. Для проведення консультаційної роботи юридичним та фізичним особам не обов'язкова освіта та ліцензії на право проведення такої роботи. Не в усіх напрямках необхідний вплив мають різні професійні об’єднання консультантів, а також недостатньо джерел, клієнти могли б найти інформацію щодо професіоналізму та надійності кожного окремого консультанта та консалтингової компанії. Наслідком цього є прихід в консалтингову сферу людей, які мають низький професійний рівень та дилетантів, які не дотримуються норм етичного характеру в податковому консалтингу. Це може негативно відбиватися на якості надання податкових консалтингових послуг та сформованому іміджу консультанта перед керівниками підприємств.

4. Недостатня кількість фінансових ресурсів, в сучасних умовах послугами консультантів здебільшого користуються як великі суб'єкти господарювання, так і середні та малі бізнесові структури, які не мають вільних фінансових ресурсів для того, щоб провести оплату їх порад [13].

В цілому всі проблеми в податковому консалтингу в Україні в першу чергу пов’язані з тим фактом, що вітчизняний ринок є достатньо молодим. В країнах, які мають розвинену ринкову економіку податкове консультування є самостійним видом проведення підприємницької роботи, що досить успішно розвивається та функціонує. При цьому держава активно приймає участь в процесі регулюванні наведеного процесу та висуває високі вимоги до всіх учасників ринку податкових консалтингових послуг. Професійна робота податкових консультантів являється достатньо вигідною та позитивною не лише для клієнтів, які є платниками податків, а й для різних податкових органів та країни. Тому для українського ринку послуг з проведення податкового консультування поступово відкриваються значні перспективи, тому вітчизняний інститут податкового консультування варто розвивати з використанням правового державного регулювання у взаємозв'язку між податковими консультантами, податковими державними органами та платниками податків.

В Податковому кодексі України під податковим консультуванням розуміється «допомогу контролюючого органу конкретному платнику податків стосовно практичного використання конкретної норми закону або нормативно-правового акту з питань адміністрування нарахування та сплати податків чи зборів, контроль за справлянням яких покладено на такий контролюючий орган» [34]. Наведене визначення базується на нормативно-правових принципах та звуження кола податкових консультантів, однак досить часто у податковій практиці розглядаються обставини, які вимагають ситуативного підходу або звернення до інших експертів.

В практичній діяльності податкових консультантів в Україні поки що не затверджений проєкт Закону України «Про податкове консультування в

Україні» однак в ньому наведена сутність податкового консультування, яка полягає в проведенні роботи з наступних питань:

1. надання різних послуг консультаційного характеру фізичним та юридичним особам;
2. розробка потрібних рекомендацій відносно окреслення бази оподаткування, використання пільг, розрахунку податків, дотримання закріпленого порядку як нарахування, так і сплати податків, розробці різних варіантів для організації оподаткування відносно особливостей роботи фізичних та юридичних осіб;
3. проведення інформування відносно змін в законодавстві щодо конкретних податків;
4. надання відповідних роз'яснень щодо практичного використання нормативно-правових актів;
5. сприяння як правильному нарахуванню, так і своєчасній та повній оплаті податків та проведення моніторингу змін у законодавстві;
6. правильне ведення податкового обліку та формування податкової звітності;
7. у разі потреби представництво інтересів юридичних та фізичних осіб в державних органах, які проводять контроль за нарахуванням та подальшою сплатою податків і зборів;
8. здійснення своєчасної перевірки податкового обліку платників податків та участь у розробці та підготовці проєктів нормативно-правових актів, які включають в себе інтереси платників податків та податкових консультантів [39].

В цьому проєкті також закріплені принципи роботи податкових консультантів, які полягають в «об'єктивності і неупередженості, незалежності, конфіденційності, законності, пріоритетності інтересів клієнта, довіри, сумлінності, професійної компетентності консультанта, обліку конфлікту інтересів, професійної корпоративної поведінки, підтримки репутації професії» [39]. Ефективною моделлю діяльності податкових консультантів являється

процесна модель у формі комплексу консультаційних послуг, які проводяться за довготривалими договорами.

В табл. 1.1. варто відобразити основні етапи розвитку податкового консультування в Україні з окресленням етапів розвитку в конкретні періоди часу.

Таблиця 1.1

Характеристика етапів розвитку податкового консультування в Україні*

№	Період	Оцінка етапу	Характерні риси консультаційних послуг
1.	з 1991 року по 2000 рік	Відбувається формування податкового механізму розпочалося одночасно із поширенням ринкових відносин в економічній сфері. У 1991 році був затверджений Закон Української РСР «Про систему оподаткування», в ньому зазначалися основні принципи оподаткування, закріплювалися законодавчі права та основні обов'язки платників податків та визначався перелік зборів та платежів в обов'язковій формі на загальнореспубліканському рівні.	Загальний попит на послуги консультаційного характеру в аспектах отримання інформації відносно обліку характеру щодо обліку податків, їх можливого доповнення або змін в діюче законодавства та порядок їх правильного нарахування та своєчасної сплати. Проведення податкового консультування проводиться на основі аналізу існуючих механізмів оподаткування, що окреслюють вибір загальної системи оподаткування.
2.	з 2001 року по 2003 рік	Спостерігається створення Спілки податкових консультантів України, що окреслює загальну мету та практичні завдання з поліпшення вітчизняної податкової системи та актуалізації політики в податковій сфері.	Спілки податкових консультантів України формує перед собою загальну мету для введення єдиних стандартів в сфері практичного використання основних засад податкового консультування в європейському просторі.
3.	з 2004 року по 2010 рік	Можливе інформаційне насичення нормативно-правової бази з податкового адміністрування. Спостерігається необхідність одержання порад та роз'яснень. Запропонований проєкт закону «Про податкове	Здійснення активізації роботи всіх формальних учасників, які перебувають на сформованого ринку податкового консультування. Крім цього відбувається популяризуються звернення кожного окремого

Продовження таблиці 1.1

		консультування в Україні»	платника податків за отримання консультації від експертів.
4.	з 2011 року по 2014 рік	Різними податковими органами запроваджуються нові сервіси та акцентується на удосконаленні якості обслуговування платників податків. Розпочинає свою діяльність громадська організація, а саме Палата податкових консультантів.	Для того, щоб було зручно всім платниках податків на веб-порталі Державної податкової служби України впроваджується Єдина база податкових знань, яка часто оновлюється. Розвивається інститут податкового консультування та податкової культури, що має вплив на ефективність податкової системи.
5.	з 2015 року до сьогодніш-нього часу	Відбувається перехід до сервісного рівня, проводяться значна кількість заходів, які стосуються роз'яснення податкового законодавства всіма учасниками ринку консультування.	Робота дозволяє сприяє створення системи адміністрування, яка орієнтована на платника податків. З'являється можливість в одержанні податкових консультацій в різних формах.

*Джерело: сформовано автором з використанням джерела [1].

Отже, вітчизняний механізм податкового консультування варто розвивати на базі державного регулювання та окреслення ролі і місця податкових консультантів у відносинах між податковими органами, консультантами та платниками податків. Подальше законодавче регулювання основного напрямку податкового консультування може сприяти скороченню податкових суперечок та зростанню рівня існуючої податкової культури різних платників податків та зборів. Іноземний досвід підтверджує, що дієва взаємоспівпраця податкових консультантів з фіскальними органами є податкових консультантів є вигідною та позитивною для всіх сторін і дозволяє підвищити загальну ефективність від сплати податків в країні, що є важливим та актуальним для України.

1.2. Особливості професії податкового консультанта

Податковим консультантом є експерт в напрямку регулювання системи оподаткування, який має вищу освіту в галузі таких наук як економіка, юриспруденція, бухгалтерія та фінанси. Він націлений на системно-комплексне

та кваліфіковане вирішення різних податкових завдань, які мають особливе призначення. Основною місією податкового консультанта є згуртувати роботу команду та націлити її на можливе вирішення податкових завдань. На рис. 1.3. наведемо основні завдання податкового консультанта.

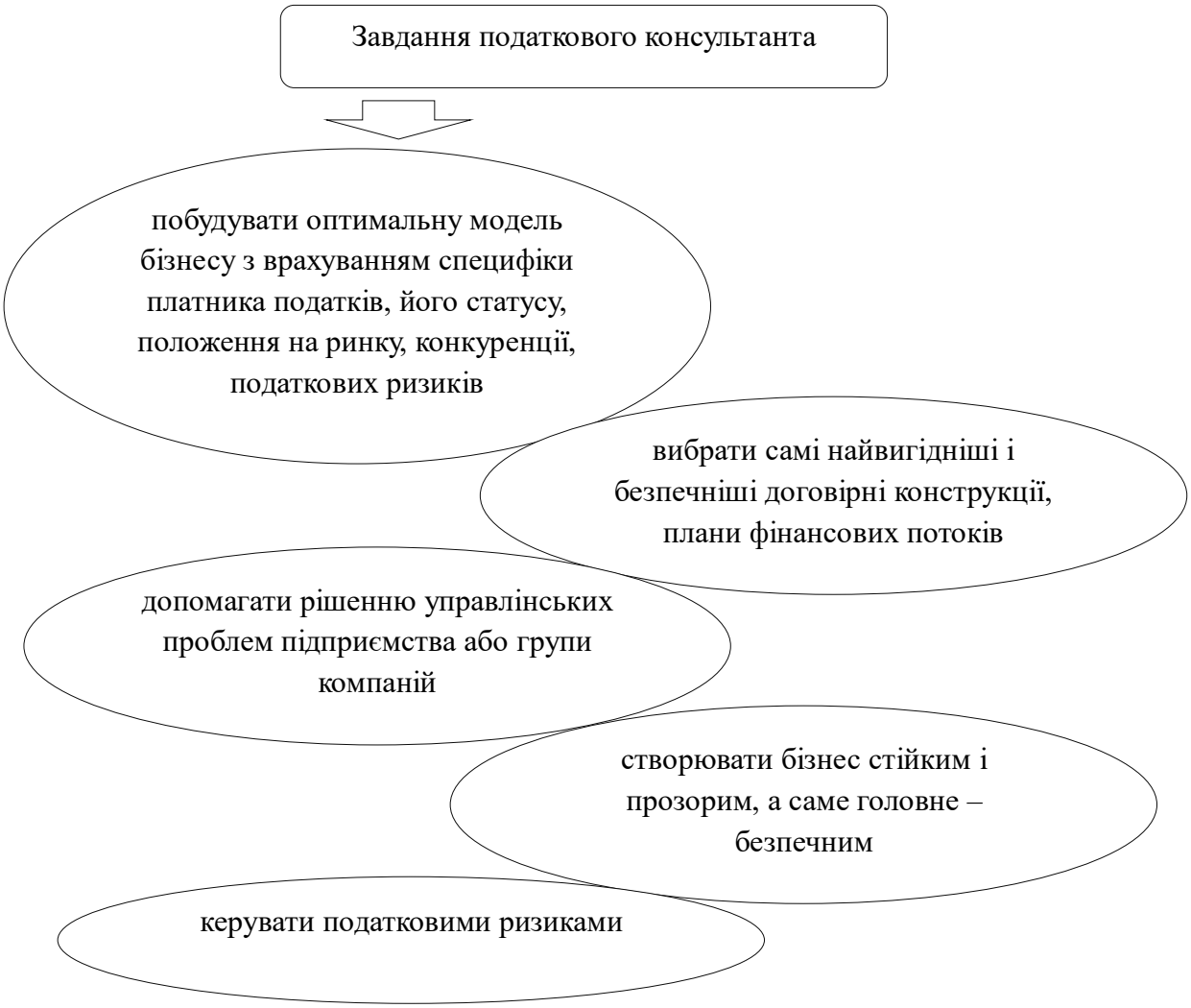

Рис. 1.3. Основні завдання податкового консультанта*

*Джерело: сформовано автором з використанням джерела [14].

Всі податкові консультанти можуть надавати послуги в наступних напрямках:

1. надання консультацій, які стосуються загальних питань оподаткування;

2. підготовка відповідних висновків або рекомендацій з тих питань, які стосуються оподаткування, в тому числі й з питань окреслення оптимальних напрямків їх вирішення;

3. надання конкретних послуг з ведення системи податкового обліку, формування розрахунків, податкових декларацій та інших документів, для х, подання до податкових органів;

4. пред'явлення від свого імені або за належним чином оформленого доручення особи, що проводить консультування із питань повернення надмірно сплачених сум зборів та податків, відшкодування збитків, пені, які заподіяні рішеннями податкових органів незаконного характеру, бездіяльністю та неправомірними діями їх посадових осіб;

5. представництво за дорученням клієнта в податкових правовідносинах [7, с. 127-128].

Податковий консультант не лише здійснює вирішення податкових проблем, а й попереджає можливій їх появі. Він здійснює профілактичну роботу в підприємстві, навчає та інструктує працівників, надає вказівки та поради відносно проведення податкового планування. Крім цього процес залучення експертів із оподаткування надає можливості оптимізувати діяльність між фіскальними органами та між платниками.

Зарубіжний досвід показує, що процес залучення податкових консультантів дозволяє сприяти більш ефективному механізму бюджетування всіх податків, що дає можливість мінімізувати всі податкові ризики платника, які безпосередньо пов’язані із заборгованістю по оплаті штрафними санкціями та податків. Злагоджений ринок консалтингових послуг у напрямку податків націлений на процес мінімізації загального розміру податкових платежів, що відбувається в межах адміністративних процедур та діючого законодавства. За умов досягнення зацікавленості держави у частині, яка стосується фінансових доходів для покращення загальної ефективності підприємницької роботи. Можливість податкових консультантів являється представлення різних інтересів платника податку та захист існуючих інтересів держави. Надаючи певні послуги, податковий консультант не може замінити головного бухгалтера, він поєднує в собі функції та здійснюється координацію роботу фінансових служб, крім того, він має винятковий статус, оскільки стає

радником в напрямку оподаткування, а не виконавцем конкретних рекомендацій. Оскільки податкове консультування визначається у формі професійної незалежності роботи приватних осіб та організацій з наданням кожному замовнику послуг платного характеру, результатом якої є окреслення його обов’язків та прав як платника обов'язкових зборів та податків з їх оптимальної реалізації [25, с. 129-130].

Для того, щоб набути статус податкового консультанта варто досягти рівень кваліфікації та вимоги, які ставляться в кожній країні. В Австрії податковий консультант повинен мати вищу освіту за відповідним фахом та практику діяльності помічником податкового консультанта 3 роки або бухгалтером не менше 12 місяців. Важливим аспектом в цього є складання іспиту з оподаткування. Кожен претендент має ділову репутацію та фінансовий стан. У Польщі також важлива вища освіта за спеціальністю та дворічний стаж роботи в податковій службі та на посаді асистента податкового консультанта. Для цього варто скласти іспит, який є обов'язковим для податкових консультантів в письмовій або усній формі.

У Словаччині кожен податковий консультант повинен мати вищу освіту та мінімум 5 років в сфері економіки та фінансів. Визначений термін для людей, які здійснювали свою роботу на посаді асистента податкового консультанта може скорочуватися до 3 років. У Німеччині затверджені наступні правила: податкові консультанти повинні мати вищу освіту або в економічній, або в юридичній сферах, а також стаж роботи близько 2-3 років в податковій службі або на посаді податкового консультанта.

Для того, щоб набути статусу податкового консультанта кожен окремий претендент має зобов'язання здати відповідний випробувальний іспит. До осіб, які мають законодавче право приймати іспит можуть входити особи, які мають певне відношення до податкових органів, професійних об’єднань та фінансових установ. В Україні для того, щоб стати консультантом потрібно скласти кваліфікаційні іспити, які дозволяють перевірити осіб, які мають бажання отримати сертифікат за відповідними професійними навичками «Консультант з

податків та зборів». Такі іспити здебільшого проводяться з дотриманням умов, які закріплені Кваліфікаційною комісією Спілки податкових консультантів України [29].

Для того, щоб стати податковим консультантом кожен окремий претендент повинен мати значний рівень матеріального забезпечення, в нього повинна бути відсутня заборгованість по оплаті загальнообов'язкових платежів та податків, він має бути здоровим та не мати судимості. Після того, як всі вимоги будуть виконані претендент має отримати ліцензію, яка надасть йому право здійснювати податкове консультування. Ліцензія буде скасованою у тому випадку коли претендент надав відмову на співпрацю з дотриманням затвердженими вимогами Палати податкових консультантів. Вона може бути анульованою у тому випадку коли консультант буде займатися комерційною роботою, оскільки це вважається шахрайством.

Тому підсумувавши можемо зазначити, що податкове консультування у країнах Європи, а саме в Німеччині, Польщі та Словаччині має регламентовані межі нормативно-правовою базою, в яких всі податкові консультанти можуть проводити свою професійну роботу. Основним нормативним положенням, яке стосується роботи податкових консультантів у країнах Європи являються нормативно-правові акти спеціального характеру. Зауважимо, що кожній країні характерна власна історія становлення та виникнення професії податкового консультанта, яка пояснюється конкретним рівнем розвитку національної економіки та її своєрідністю.

Цікавим є фактом того, що Європейську Асоціацію податкових консультантів (CFE) було сформовано у Франції у 1959 р. Вона затверджується Статутом у формі єдиної координаційної організації. До складу Асоціації входять 33 національні організації, які представляють 24 країн Європи, що поєднують в собі 200 тис. консультантів в сфері податків. В розумінні CFE податковим консультантом є фізична особа, яка має законодавче право у відповідності до діючого законодавства країни проводити свою діяльність, яка полягає в наданні комплексу податкових консультацій для приватних осіб,

організацій та підприємств. До основних її послуг відносять: своєчасне надання консультацій, які стосуються питань оподаткування, представництво клієнтів перед різними податковими органами при проходженні податкової перевірки або при оскарженні рішень, надання податкових розрахунків та декларацій, юридичне представництво в трибуналах та судах податкової юрисдикції [36].

Основною метою CFE є процес об'єднання організацій, в які входять податкові консультанти різних європейських держав, як в межах Європейського Союзу, так і поза його межами, в забезпеченні своєчасного захисту професійних інтересів та забезпечення якості наданих послуг. Основними критеріями відбору для прийняття в формі спостерігачів є їх досвід роботи та професіоналізм в напрямку податкового консалтингу. Місією конфедерація є належний захист інтересів податкових консультантів та прав, а також забезпечення якості наданих пропозицій та порад відносно діючих законів в податковій сфері для сприяння подальшої координації законодавства в Європі.

Всі податкові консультанти виконують безпосередньо роль експертів в сфері податкового права та практичній діяльності. Вони можуть поєднати практичні навички з бачення основних ризиків та проблем в сфері оподаткування, які постають перед клієнтами під час організації бізнес-процесів. Основним завданням податкових консультантів є належне виконання законодавства в податковій сфері, яке має відповідати реаліям бізнесових структур при цьому, щоб не було порушено нормативно- правових норм. Проводячи порівняння організації податкового консультування та правового регулювання в країнах Європи, можна зауважити, що воно достатньо відрізняється. За відповідними результатами досліджень, що проводить Науково-дослідний інститут права професійних об’єднань вільних професій при Університеті ім. Мартіна Лютера Галле (Німеччина) можна виокремити наступні аспекти порівняння національних систем в податковому консультуванні (рис. 1.4.).

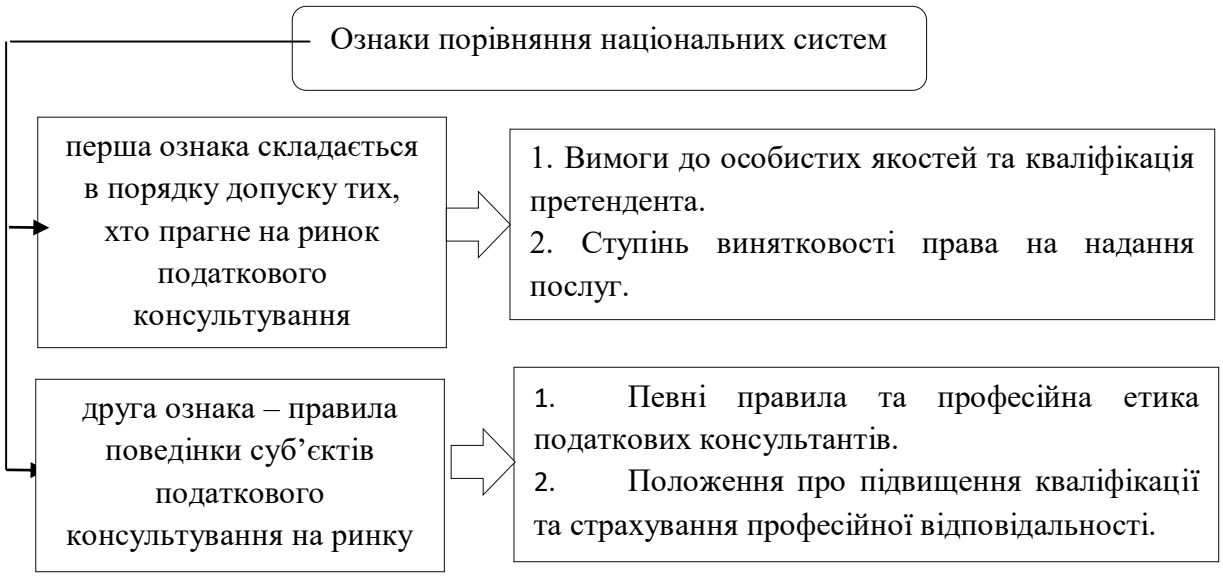

Рис. 1.4. Ознаки порівняння національних систем в податковому консультуванні*

*Джерело: сформовано автором з використанням джерела [44].

До основних правил можуть включатися приписи обмежувального характеру відносно місця ведення роботи та можливих організаційних форм, а також за домовленістю клієнтів інші послуги та обсяг реклами. Враховуючи результати дослідження нормативно-правової бази процесу консультування в податковій базі європейських країнах можна стверджувати, що є декілька дві системи проведення регулювання правових відносин, які вже було розглянуто вище, а саме державне регулювання та саморегулювання. Однак виокремлюють й нову стратегію проведення податкового планування, що може реалізуватися в проєкті post-BEPS, в якому відображається система управління як податковими ризиками, так і оподаткуванням.

Основною ціллю цієї системи є максимальне втілення більш низького навантаження з боку податків для бізнесу в зарубіжних країнах, в яких вони не здійснюють свою економічну роботу. В процесі запровадження проєкту BEPS важливо, щоб державні податкові органи, податкові компанії та підприємства були проінформовані щодо наслідків затвердження нових правил на міжнародному рівні, які базуються на обміні даними, багатосторонній співпраці та прозорості. При цьому може очікуватися поступове збільшення контролю операцій зі сторони податкових адміністрацій. Це інноваційна модель, яка

повинна бути розвинена в Європейській конфедерації консультантів. При здійсненні структуруванні та податковому плануванні бізнесових структур підприємствам варто враховувати більшу кількість змінних та набір ризиків. Європейський Союз підтримує подальший розвиток проєкт BEPS та здійснює роботу над власною програмою, яка спрямовується проти несплати податків та податкового шахрайства. [44, с. 47-48].

Механізм податкових органів Японії за своєю підпорядкованості є трирівневою. Так, вищий рівень за цією ознакою займає Національне податкове управління. В безпосередньому підпорядкуванні Національного податкового управління перебуває коледж, Національний податковий суд, коледж, Районні державні податкові управління, Податкова Рада, районне податкове управління Окінави. До іншого рівня підпорядкування включають Районні управління Японії. Всі управління формуються з таких підрозділів, а саме управління доходів та зборів, управління перевірок та кримінальних розслідувань, управління оподаткування та узгодження. На нижчому рівні функціонують податкові інспекції, які є виконавцями діючого податкового законодавства та виконують загальні функції оподаткування майна та доходів. Вона формується з відділів, які займаються процесом адмініструванням податку або відповідної групи податків.

Практичний досвід Японії корисним для України в тому аспекті, що державні фіскальні органи можуть виконувати функції роз’яснення загального податкового законодавства та надавати консультації індивідуального характеру особам, які надають звернення в усному або письмовому порядку.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ВІТЧИЗНЯНОЇ СИСТЕМИ ПОДАТКОВОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ

2.2. Оцінка вітчизняної практики податкових консультантів

Прибуткове та успішне функціонування ринку фінансових послуг являється базою для розвитку економіки держави, а також формування її позиції на міжнародному ринку. В цьому процесі важливу роль відіграють як фінансові посередники, так і податкові консультанти за допомогою яких здійснюється переміщення капіталу від підприємств до державних установ. Зазначимо, що державне регулювання небанківського сектору на ринку фінансових послуг проводиться Національною комісією, що проводить державне регулювання в сфері фінансових послуг. Зауважимо, що до небанківських фінансових установ відносять різні фінансові та страхові компанії, довірчі товариства, пенсійні фонди, консультативні підприємства, ломбарди, кредитні спілки та довірчі товариства тощо.

Зауважимо, що в сучасних умовах фінансова робота в Україні потребує змін, на це вказує Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2025 року, яка затверджена Міністерством Фінансів України, Національною регуляторною комісією у сфері ринків фінансових послуг, Національним банком України та Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку [45]. Важливе місце в цій стратегії займає фінансове консультування, яке дозволить до 2025 року створить стійкий, прозорий, інноваційний та висококонкурентний. Важливою складовою для успішного функціонування сформованого фінансового консультування являється нормативно-правова база, оскільки держава має регулювати та здійснювати контроль економічних відносин між різними учасниками ринку. Фінансовий ринок в Україні знаходиться на етапі розвитку, питання здійснення контролю за його роботою набуває значної потреби.

Розглядаючи загальну кількість фінансових установ, у тому числі й ті, що займаються податковим консультування, зазначимо, що у 2021 році їх кількість налічується близько 230 компаній по Україні.

На рис. 2.1. відобразимо ефективність роботи податкових консультантів при роботі їх у різних підприємств з метою оптимізації податків та контролю за правильністю оформлення документів, своєчасності та повноти сплати. Оцінювання проводилося на основі опитаних підприємств, які користувалися послугами податкових консультантів.

Рис. 2.1. Ефективність роботи податкових консультантів в різних суб'єктах господарювання*

*Джерело: сформовано автором з використанням джерела [20].

Як бачимо, з наведеного рисунку більшість підприємств залучаючи податкових консультантів все ж таки задоволені їх роботою, однак близько 29% не визначилися із думкою, оскільки поки що цей рівень послуг знаходиться не на такому високому рівні і законодавчо не передбачається відповідальність в разі надання неправильної консультації.

Досить цікавими є критерії відбору податкових консультантів, або компаній, які надають послуги в цій сфері, основні з них відобразимо в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Критерії відбору податкових консультантів для залучення в роботу підприємств*

№	Критерії відбору податкових консультантів	Відсоток позитивних відповідей підприємств
1.	Бренд конкретної компанії та система маркетингу	7%
2.	Відгуки клієнтів, репутація	15%
3.	Досвід роботи	15%
4.	Кваліфікація консультантів	18%
5.	Ціна на послуги	34%
6.	Цінність консалтингової компанії	6%
7.	Індивідуальний підхід.	5%

*Джерело: сформовано автором з використанням джерела [11].

Відзначимо, що при виборі податкових консультантів в першу чергу звертають увагу на ціну, кваліфікацію, досвід роботи та відгуки, а потім на бренд компанії, цінність консалтингової компанії та використання індивідуального підходу. Відносно даних, які застосовуються для діагностування підприємств більшість податкових консультантів надають перевагу використанню інформації з бухгалтерського, податкового та управлінського обліку. На рис. 2.2. відобразимо структуру інформації, які використовує податковий консультант при здійсненні своєї діяльності.

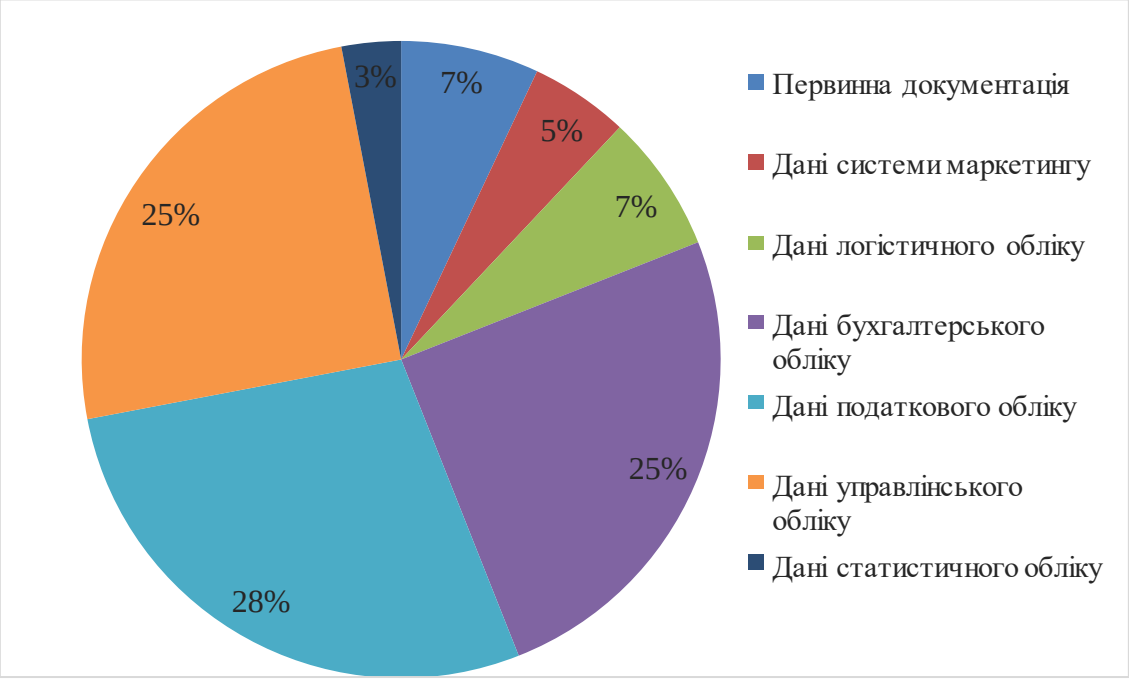

Рис. 2.2. Інформація, яка використовується податковими консультантами*
*Джерело: сформовано автором з використанням джерела [11].

На результат податкового консультування фахівцями в цій сфері впливає низка факторів (рис. 2.3.), серед яких найбільшу питому вагу посідають інформаційно-комунікаційні та організаційно-управлінські.

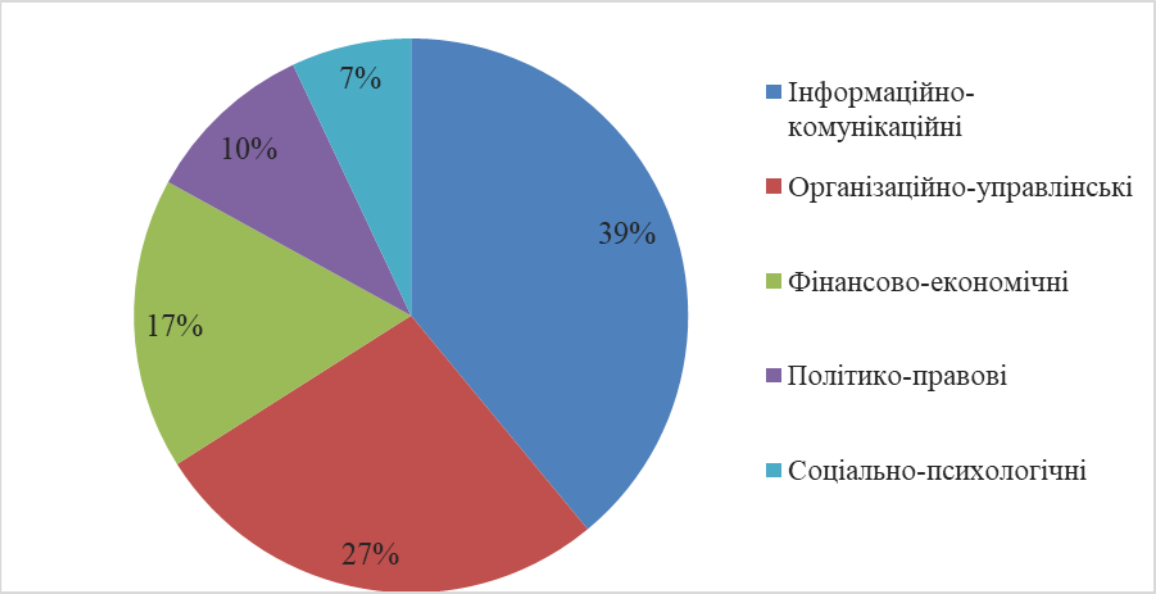

Рис. 2.3. Фактори, які впливають на результат роботи податкових консультантів*

*Джерело: сформовано автором з використанням джерела [11].

Більшість клієнтів користуються послугами податкових консультантів у наступних сферах (рис. 2.4): машинобудуванні, телекомунікаційному напрямку в сфері енергетики та металургії, будівельному секторі та в харчовій промисловості.

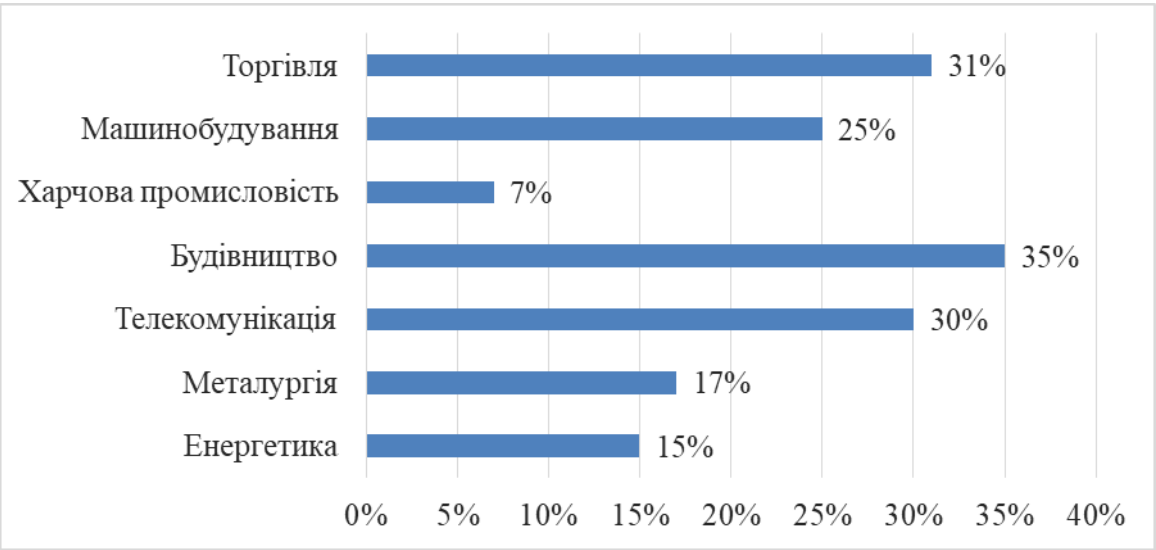

Рис. 2.4. Ефективність роботи податкових консультантів в різних суб'єктах господарювання*

*Джерело: сформовано автором з використанням джерела [11].

Провести оцінити вітчизняного ринку податкового консалтингу з позиції його фінансової привабливості та прибутковості досить складно, це пов'язане декількома причинами, а саме:

1. Цей ринок представлений значною кількістю невеликих підприємств, статистична дані про роботу яких закриті.

2. На вітчизняному ринку консультаційних послуг значне місце посідає тіньовий сектор, що обумовлюється в першу чергу нематеріальним характером купівлі-продажу конкретного об'єкту.

3. В Україні до цих пір в нормативно-правовій базі не окреслена сутність поняття «податковий консалтинг».

Експерти оцінюючи вітчизняний ринок податкового консалтингу також враховують і зовнішньоекономічну сферу. Більшість фахівців зазначають, що вітчизняний ринок консалтингу залишається не сформованим. До основних компаній, які здійснюють свою роботу на ринку консалтингових послуг, у тому числі надаючи послуги й податкового консалтингу відносять: інвестиційно-консалтингову компанію «Астарта-Таніт», Консалтингова група «ДК-Консалтинг», корпорація Robertson & Blums, корпорацію «Глобал консалтинг» та ТОВ «Консалтинговий центр «Фактор», ТОВ «BPT GROUP». Зазначені компанії можуть надати свої послуги за відповідними напрямами:

- фінансовий консалтинг;
- податковий консалтинг;
- стратегічне планування;
- юридичний консалтинг;
- консалтинг в сфері підбору персоналу;
- IT-консалтинг.

Переважну частину доходу ці компанії отримують від реалізації послуг з податкового консультування та IT-консалтингу. Консалтингові компанії, в порівнянні із міжнародними мають значно менше досвіду в процесі консультування освітніх, медичних та комунальних підприємств.

Варто зазначити, що суттєва частка підприємств, які є замовниками зовнішніх послуг перейшли до них для подальшого обслуговування через корпоративні домовленості, однак не припинили свою взаємну співпрацю із локальними компаніями. При дослідженні управлінського ринку було виявлено, що в основному консалтингові послуги, в тому числі й податкові пропонують такі групи:

1. транснаціональні корпорації в консалтинговій сфері, до якої входить група великої четвірки, а саме KPMG, Ernst&Young, Pricewaterhouse Coopers та Deloitte, які мають досить розгалужену мережу в регіональних представництвах;

2. багатофункціональні компанії, які віддають перевагу наданню повного спектру управлінських послуг під час вирішення проблем великих підприємств;

3. підприємства, які мають вузьку спеціалізацію та проводять високоякісне обслуговування, при цьому надаючи послуги в напрямку управлінського консалтингу та проводять свою роботу в конкретному територіальному просторі, надаючи при цьому послуги малим та середнім суб'єктам господарювання;

4. навчальні центри та університети, які, здійснюють підготовку експертів, проводять тренінги, при цьому ініціюючих тих, хто навчається, до одержання відповідних консалтингових знань з метою надання послуг в різних сферах підприємницької роботи;

5. окремі консультанти, які працюють самостійно, вони є висококваліфікованими експертами, що мають досвід роботи та виступають в ролі експертів з різних проблем, або являються постійними консультантами невеликих за розміром підприємств [5, с. 56-57].

Проте варто зазначити, що робота податкових консультантів в Україні досить обмежена наступними факторами:

− низький рівень інформованість відносно того, що таке податковий консалтинг;

– існує складність в одержанні об'єктивних даних;

– проявляється недовіра до проведення консалтингу в цілому, що зумовлюється не достатнім професійним рівнем консультантів;

– невисокий рівень інтеграційного спрямування консультаційних компаній в сформованій консультаційній структурі на міжнародному рівні;

– досить низька активність об'єднань експертів в сфері податкового консалтингу на ринку;

– низький рівень наданих звернень до консалтингових компаній з приводу надання консультацій з податкових питань;

– слабка інформованість відносно того, що може відбуватися на ринку консалтингових послуг;

– недостатній рівень грамотності керівників [21, с. 262].

Відсутність даних пояснює потребу, доцільність та переваги застосування таких видів послуг в існуючих умовах ринку. Враховуючи процес залучення нових інвестицій та економічне зростання в процесі здійснення діяльності суб'єктів господарювання, все ж таки перспективи розвитку консультаційного бізнесу в Україні існують. Проявляється потенціал збільшення попиту на такі послуги, як: менеджмент, оптимізація бізнесу, фінансовий та податковий консалтинг, інтеграція CRM-систем.

За умов недостатньої інформації та спеціалізованих знань серед керівників підприємств проводяться професійні тренінги, оскільки податкове консультування потребує підвищення якості сервісу. Основні тенденції виходу на вітчизняний ринок світових брендів в сфері податкового консультування є хорошою перспективою для вітчизняних підприємств, однак і загрозою для консультантів. В сучасних умовах світові лідери займають близько 30%. Вони можуть налічувати значну кількість працівників компанії, які здійснюють свою діяльність з великими підприємствами чи іноземними представництвами, що розташовані на території України.

Місцеві податкові консультанти також наявні в усіх напрямках. Замовниками компаній досить часто стають невеликі підприємства бізнесу

малого та середнього бізнесу. Перевага вітчизняних консультантів є невисока вартість послуг в порівнянні з іноземними. На регіональному ринку найбільше користуються послугами податкових консультантів в Києві та Київській області, що за обсягом доходу займає близько 86,7 % ринку. Найбільший дохід на одного співробітника зафіксований в сфері фінансового та податкового консалтингу (19,2 %), а також в сфері ІТ послуг (18,1%). Важливу роль в цьому процесі посідають юридичні, аудиторські та бухгалтерські послуги. Основними споживачами послуг є промисловість 26,27 %, фінансова і страхова діяльність – 17,61 %, ГМК – 20,53 %, решта 35,59 % ринку розподілилася серед інших галузей [20].

Отже, досвід розвинутих країн світу показує, що в умовах стабільного економічного розвитку та під час кризових явищ в країні, з'являється нагальна потреба в формуванні та розробці нових підходів до ефективного управління підприємствами, оскільки внутрішніх ресурсів суб'єктів господарювань залишається недостатньо та з'являється нагальна потреба в залученні зовнішніх експертів в консалтинговій сфері. При умові динамічного розвитку підприємництва в світу закріплюються на ринку консалтингові компанії, які поступово перетворюються на комерційні підприємства, які мають власний асортимент послуг. В сучасних умовах саме інститут консалтингу є невід'ємною складовою частиною ринкової економіки та набуває визнання в суспільстві.

2.2. Специфіка податкового консалтингу, які проводять податкові консультанти

Переважна більшість податкових консультантів в Україні надають не лише послуги у вигляді консультації, а й в процесі ознайомлення з первинними документами підприємства проводять моніторинг його діяльності. Так, зокрема здійснює перевірку в наступних сферах:

1. Оцінювання виписки податкових накладних та одночасна перевірка одержаних податкових накладних від постачальників.

2. Проведення комунікації з постачальниками відносно питань надання податкових накладних, а також можливості їх правильного заповнення.

3. Оцінка сформованого реєстру податкових накладних та терміни його подання підприємством до органів Міністерства доходів і зборів.

4. Аналіз податкових декларацій з ПДВ, які формуються щомісячно.

5. Проведення оцінки надання декларацій податку на прибуток на основі первинних даних, які отримані від замовника та облікових даних.

6. Трактування розшифровки до поданих декларацій відносно податку на прибуток на основі інформації з фінансового обліку.

7. Проведення аналізу витрат, які відображаються в бухгалтерському та фінансовому обліку для їх подальшого включення до податкових витрат.

8. Оцінка здійснення амортизації в податковому обліку підприємства.

9. Обговорення із замовником найдених помилок при оцінці показників декларацій, потенційних ризиків та напрямків їх мінімізації.

10. Здійснення періодичної перевірки правильності для заповнення декларацій, які готуються співробітниками замовника.

11. Організація процесу підготовки та надання декларацій відносно інших податків.

12. Здійснення комунікації з різними податковими органами, що стосується питань поданих раніше декларацій.

13. Проведення звірки інформації бухгалтерського обліку з іншими даними, які відображаються в податкового обліку, проведення ідентифікації постійних та тимчасових різниць.

14. Організація контролю за вчасністю подання звітності податкового характеру та оплати платежів до державного бюджету.

15. Проведення моніторингу податкових змін у вітчизняному законодавстві та сповіщення замовника про можливі зміни, які впливають на його господарську роботу [24, с. 151-152].

Кожен податковий консультант при здійсненні своєї роботи має пройти визначені етапи (рис. 2.5.).

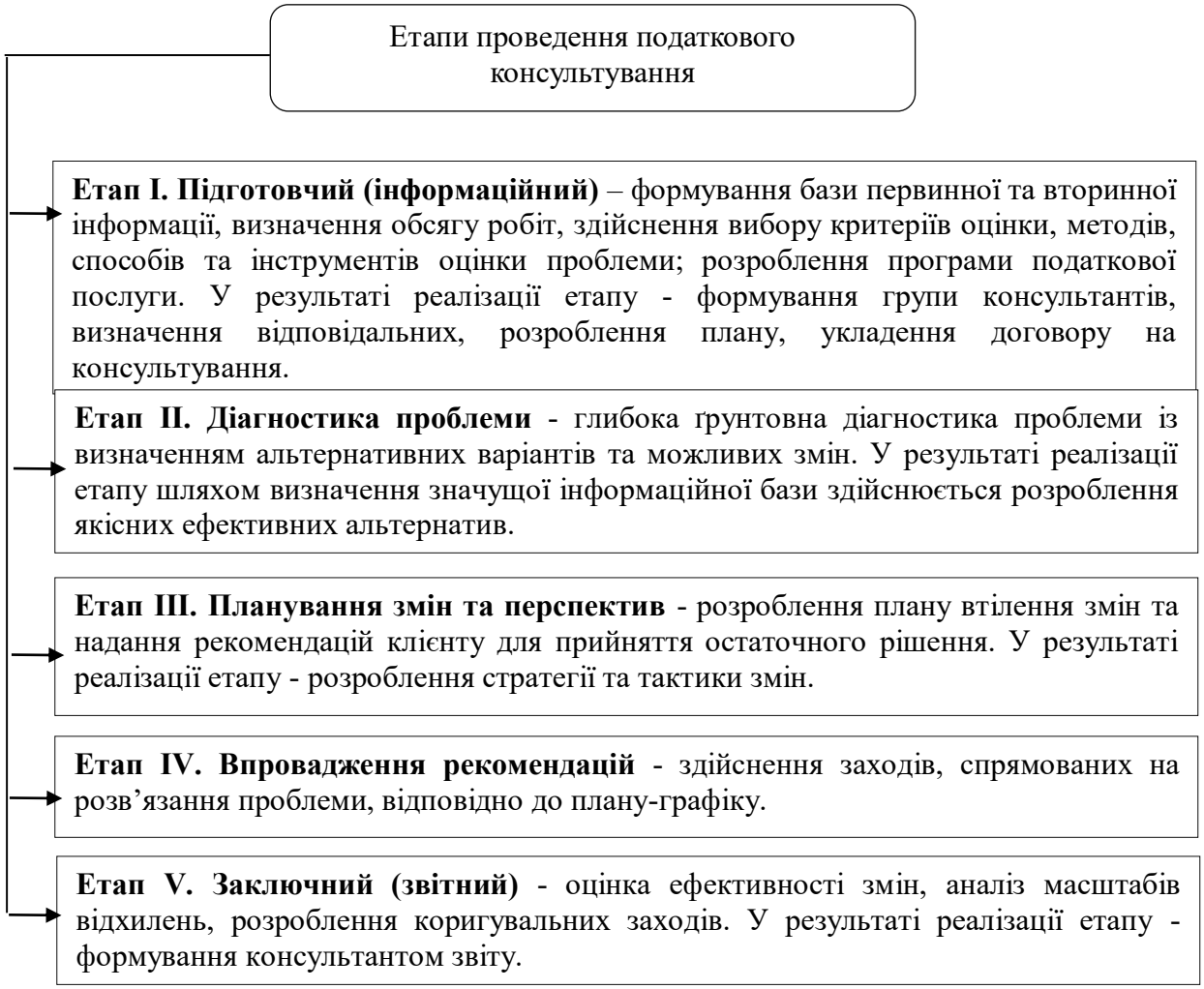

Рис. 2.5. Етапи податкового консультування*

*Джерело: сформовано автором з використанням джерела [24].

Під час проведення податкового консультування консультанти обирають один із методів, тому варто більш детальніше уваги приділити цьому питанню. На рис. 2.6. наведемо моделі, які використовують податкові консультанти в практичній діяльності.

Рис. 2.6. Моделі податкового консультування*

*Джерело: сформовано автором з використанням джерела [37].

Вибір однієї із моделі взаємної співпраці з клієнтами в процесі здійснення податкового консультування залежить від окреслених цілей та основних завдань, а також рівня довіри до конкретного податкового консультанта, його професійних якостей та наявності достатньої кількості фінансових ресурсів. Перед тим як обрати одну із моделей варто оцінити переваги і недоліки кожної із них, зокрема перевагами експертної моделі є її економічність відносно рівня тимчасових витрат для клієнта та для консультанта. Проте спостерігається певна обмеженість консультанта фактами, які надає йому клієнт вибірково та відсутня гарантія того, що клієнт може правильно зрозуміти і реалізувати наявні рекомендації консультанта.

Перевагами процесної моделі є те, що клієнт і консультант в своїй діяльності використовує одні і ті ж самі ресурси. Значним недоліком є великі

часові, фінансові та фізичні витрати кожного окремого клієнта. Щодо проєктної моделі зазначимо, що у консультанта є безпосередня можливість для проведення детальної діагностики наявних проблем. Однак податковому консультанту не вистачає конкретних ресурсів та компетенції для того, щоб правильно здійснити реалізацію рішень. При навчальній моделі консультант готує підґрунтя для формування ідей, а також здійснює передачу способів та прийомів для вирішення завдань [37].

Всі розглянуті відіграють важливу роль на кожному етапі, їх безпосередня взаємодія може відображається як основа для суб'єктів податкового консультування, які представимо в табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Матриця суб'єктної участі в податковому консультуванні*

Етапи консультування	Моделі консультування							
	експертна		процесна		проєктна		навчальна	
	консультант	клієнт	консультант	клієнт	консультант	клієнт	консультант	клієнт
Підготовчий (інформаційний)	+	-	-	-	+	-	-	+
Діагностика проблеми	+	-	-	-	-	-	-	+
Планування змін та перспектив	-	+	-	-	-		-	-
Впровадження рекомендацій	+	-	+	-	+	-	+	-
Заключний (звітний)	+	-	-	-	+	-	+	-

*Джерело: сформовано автором з використанням джерела [43].

В залежності від участі клієнта на конкретних етапах із використанням різних моделей буде залежати ефективність діяльність податкового консультанта та процедури проведення податкового консультування.

В цілому по України про діяльність податкових консультантів не узагальнюють статистичну інформацію. Оскільки деякі фахівці відносять його до фінансового консалтингу або до аудиторського супроводу, тому виокремити динаміку розвитку та діяльності окремих податкових консультантів немає

можливості. В Україні працює низка підприємств, які надають консультаційні послуги різного характеру, в тому числі й податкового. В додатку А наведемо обсяг ринку консалтингу в Україні. Як бачимо, місткість державного ринку консалтингу у 2018 році складає 500 млн. дол., а у 2019 році −565 млн. дол., у 2020 році − 550 млн. дол., у 2021 році − 570 млн. дол. Як бачимо, ринок консалтингової сфери розвивається. Структуру в цілому консалтингового ринку розглянемо в Додатку Б. при цьому податковий консалтинг входить в фінансовий.

Найбільшу частину серед всіх видів консалтингових послуг займає, звичайно, ж IT-консалтинг, що становить близько 27%. Юридичний консалтинг складає 21%, до нього належать стандартні послуги, які мають стабільний попит. Фінансовий консалтинг займає 15%, серед якого 7% звертається за податковим консультуванням.

На наступному етапі варто розглянути напрямки роботи податкових консультантів на прикладі компанії, яка працює на цьому ринку. Для прикладу широкий спектр послуг надає компанія «Де Візу», що має більше 25 років досвіду, в йому працює близько 100 експертів в сфері бізнесу, 300 міжнародних партнерів. До компанії зверталося близько 1200 клієнтів, в основному це великі компанії як національні, так і міжнародні, які представляють різні сектори економіки, фінансові органи, професійні учасники ринку цінних паперів та фінансових послуг, органи державної влади, інвестиційні компанії. Зазначимо, що «Де Візу» орієнтується на здійснення довготривалого партнерства. Розглянемо основні послуги, які надає компанія в сфері податкового консультування:

1. Безпосереднє податкове консультування, зокрема:

– проведення консультацій відносно здійснення оподаткування в Україні та інших країнах;

– здійснення консультацій з приводу оподаткування деяких господарських операцій;

– проведення оцінки податкових ризиків при проведенні господарських операцій;

– розробка загальної структури володіння бізнесом або іноземними активами з питань підвищення їх податкової ефективності.

2. Проведення трансфертного ціноутворення через наступні завдання:

– здійснення аналізу угод на предмет окреслення контрольованих операцій;

– підготовка документів, які стосуються трансфертного ціноутворення;

– надання допомоги в процесі формування звіту щодо контрольованих операцій;

– проведення безпосереднього консультування з трансфертного ціноутворення;

– оцінка впливу української та міжнародної «деофшоризаційної» нормативно-правової бази, включаючи план BEPS на бізнес.

3. Здійснення ефективного податкового аудиту внаслідок:

– перевірка своєчасності та повної оплати податків та інших платежів обов'язкового характеру;

– проведення перевірки окремих складових податкового обліку;

– здійснення експрес-аналіз податкових ризиків;

– проведення підготовки до здійснення податкової перевірки;

– усунення помилок системного характеру в податковому обліку та скорочення податкових ризиків.

4. Організація податкового планування через наступні завдання:

– вибір механізму оподаткування;

– окреслення системи податкового обліку з обов'язковою розробкою потрібних документів;

– проведення аналізу податкового навантаження.

5. Вирішення різних податкових спорів шляхом:

– надання підтримки в сфері консультування при здійсненні перевірок різними контролюючими органами з наступним оскарженням їх основних результатів;

– проведення експертизи дій або бездіяльності, а також актів податкових органів;

– підготовка заперечень на відповідні акти перевірок податкових органів, а також апеляційних скарг;

– представництво законних інтересів платника податків в судових органів різних інстанцій.

6. Здійснення додаткових консультацій для фізичних осіб в напрямках:

– проведення декларування доходів, підготовка декларацій, а також проведення е-декларування;

– організація ефективної взаємодії з різними податковими органами;

– проведення консультацій з питань, які стосуються оподаткування доходів фізичних осіб;

– ведення обліку доходів і витрат [33].

Група компаній «Де Візу», що займається податковим консультуванням в своїй роботі дотримується декілька принципів:

1. Стандартів якості компанія проводить консультування будь-якого масштабу та рівня складності, застосовуючи найвищі стандарти якості. Крім цього оперативно відповідає на різні потреби клієнтів, послуговуючись у роботі ґрунтовними практичними знаннями, набутими під час роботи на проєктах, реалізованих для вітчизняних та іноземних компаній різних галузей економіки. Консультування здійснюється за міжнародними стандартами обслуговування. При цьому компанія спирається як на власний досвід «Де Візу», так і на кращу практику в міжнародній системі податкового консультування.

Використовуючи галузеві знання, досвід та ресурси міжнародної асоціації надається допомага клієнтам у ґрунтовному вивченні інвестиційних можливостей та цілісному супроводженні інвестиційної діяльності. Високі

стандарти надання послуг, суворі вимоги до професійного рівня фахівців та досвід участі в міжнародних та локальних інвестиційних проєктах є гарантією підвищення ефективності бізнесу та отримання стійких результатів інвестування. Крім цього «Де Візу» застосовує спеціальні внутрішні процедури контролю якості, рекомендовані для застосування усіма членами AUDITTRUST. Завдяки високим стандартам якості «Де Візу» рекомендована для співпраці Посольством Сполучених Штатів Америки.

2. Компанія дотримується принципу синергія рішень, оскільки працюючи із замовником компанія поєднує досвід сертифікованих аудиторів, податкових консультантів, фахівців ACCA, фінансових аналітиків, податкових адвокатів, а також міжнародних податкових консультантів професійної мережі AUDITTRUST, яка об'єднує кращих фахівців з різних куточків світу. Це дає змогу пропонувати комплексні рішення, які працюють «тут і зараз». Структура «Де Візу» дає змогу швидко формувати команди багатопрофільних спеціалістів для своєчасного виконання проєктів [46].

Отже, працюючи з українськими та міжнародними компаніями, переконані, що лише комплексний підхід до індивідуальних потреб клієнтів забезпечує максимальні результати в досягненні стратегічних ініціатив. Саме професійна команда консультантів «Де Візу» допомагає впоратися з складними викликами сьогодення.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ РОБОТИ ПОДАТКОВИХ КОНСУЛЬТАНТІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

3.1. Міжнародних досвід роботи податкових консультантів

Міжнародний досвід функціонування податкових консультантів варто розглянути на прикладі декількох країн, зокрема США, Німеччини, Казахстану та Японії. Спочатку акцентуємо увагу на досвіду США. В цій країні податкове консультування є своєрідним бізнесом, який надає швидкі консультації для різних замовників. Основними завданнями для податкових консультантів являється вибір окремих стратегій для того, щоб мінімізувати зобов'язань в податковій сфері клієнтів не порушуючи норми податкового законодавства. Податкові консультанти готують податкові декларації та інші види документи від своїх клієнтів. Крім цього податковий консультант обґрунтовує податкове законодавство та надає пропозиції щодо удосконалення стратегії, яка дозволяє мінімізувати рівень зобов'язань та знижують вірогідність організації контролю, що приведе до певного конфлікту з фіскальним відомством та з податковим агентством конкретного штату [42, С. 923-925].

Податковим експертом кожного окремого платника є особа, що від платника, що дозволяє заповнювати декларації з прибуткового податку за такими формами як 1040 та 1040 EZ. Зауважимо, що держава є лояльною до встановленого рівня кваліфікації експертів, які закінчують програму навчання та реєструються в IRS з метою отримання відповідного номера податкового консультанта та мають реєструватися в державному агентстві перед початком роботи. Функціональні обов'язки різних податкових консультантів не регулюються зі сторони держави. Наведемо перелік послуг, які надаються податковими консультантами в Німеччині:

- збір, проведення організації та підготовки податкових декларацій та документів;

– проведення оцінки юридичних та фінансових статусів клієнта з приводу визначення його податкових зобов'язань;

– надання допомоги клієнтам в сфері оподаткуванні в разі зміни громадянського статусу, тобто в разі укладення шлюбу, народження дитини, розлучення та інших;

– оформлення податкових графіків та форм, з якими переважна більшість платників податків незнайомі;

– представництво інтересів різних клієнтів у певних відносинах з IRS.

В США діє Рада з акредитації, яка стосується питань оподаткування та бухгалтерського обліку, вона являється неприбутковою організацією, що проходить моніторинг, акредитацію та незалежне тестування. Основними завданнями цієї Ради є окреслення та підтвердження конкретної кваліфікації експертів в сфері незалежної практики, яка може спеціалізуватися на наданні податкових, фінансових та бухгалтерських послуг як фізичним особам, так і середньому та малому бізнесу. Всі податкові консультанти мають одержати акредитацію шляхом складання іспиту та підтримання власної кваліфікації через впровадження програми професійної освіти, а також додержання Кодексу етики та правил професійної поведінки Ради. Зазначимо, що місія ACAT в першу чергу полягає в питанні акредитації експертів, які можуть демонструвати знання принципів, стандартів та практики фінансового обліку, оподаткування, інформаційних технологій та фінансових послуг для того, щоб надати підтримку рівня обслуговування населення. Крім цього ця місія сприяє формуванню цінності, визнанню, застосування облікової інформації ACAT, а також для своєчасного захисту можливостей застосування одержаної облікової інформації [29].

Для того, щоб стати акредитованим податковим консультантом спочатку потрібно скласти іспит, який проходить двічі на рік в центрах тестування. Більше того всі претенденти мати трирічний досвід роботи в цій сфері. Крім цього ACAT хоче домогтися того, щоб всі акредитовані особи мали відповідні теоретичні та практичні знання, які потрібні для успішної практичної

діяльності. З цієї причини всі кандидати, які проходять акредитацію мають відповідати основним вимогам, перед тим як вони пройдуть атестацію. Як вже зазначалося, всі кандидати АТА повинні мати досвід підготовки податків, податкового планування та консалтингу. Складання іспиту є платним, приблизна вартість якого складає 250 дол. США.

В Німеччині функціонує декілька професійних груп, які мають законодавче право надавати послуги консультаційного характеру в напрямку оподаткування. До них відносяться податкові консультанти, які є представники ліберальної професії в Німеччині в напрямку податкового консультування та організації бізнесових структур з жорсткими нормами для професійного доступу. Зазначимо, що податкові консультанти в Німеччині являються частково державними службовцями, однак не варто перебільшувати та називати їх податковими службовцями. Наявність постійного контролю за роботою податкових консультантів зі сторони держави дає можливість їх зарахувати до числа осіб, які здійснюють виконання завдань, що мають державне значення.

З метою набуття статусу податкового консультанта варто додержуватися таких вимог як:

1. всі претенденти повинні мати вищу освіту в напрямку економіки та 2–3-річний досвід роботи в податковій службі або в сфері податкового консультування;
2. здати випробувальний іспит;
3. претендент повинен бути забезпеченим в матеріальному плані та не фігуруватися у списках неплатників податків, а також не бути в списках тих, до яких не використовувалися санкції з судових органів у формі примусового стягнення;
4. претендент не повинен мати судимості та він у нього не повинно бути проблем із здоров’ям;
5. до виконання обов’язків конкретного податкового консультанта можуть допускатися особи, які застраховані від професійного ризику.

Для того, щоб здати екзамен претендент повинен відвідати спеціалізовані курси для того, щоб поглибити знання в сфері податкового законодавства, що тривають від чотирьох місяців до року. В рамках курсів конкретна особа може отримати підготовку та набуває навиків здачі екзамену, оскільки кваліфікаційний іспит включає в себе значний обсяг питань з таких дисциплін як: аудит, народне господарство, процесуальне податкове право, цивільне право, професійне право, податки на доходи, бухгалтерський облік, право європейського союзу, податки з обороту, цивільне право, основи митного права та інші податки. Підготовка до складання іспиту конкретного податкового консультанта складає від 6000 до 8000 євро, в ці витрати включає складання іспитів та підготовчих курсів. Як зазначають екзамен для того, щоб одержати ліцензії податкового консультанта є одним із найважчих іспитів у Німеччині. За оприлюдненою статистикою з усієї сукупності претендентів, які допущені до складання іспиту, при цьому лише 40% його здають успішно. Середній вік податкових консультантів складає 31-32 роки [24, С. 151-153].

У Німеччині діє закон відповідно до якого кожен окремий податковий випадок, який розглядається податковим консультантом обов'язково страхується на суму 250 тис. євро. В такому разі податковий консультант сплачує близько 10% страхових внесків, що спонукає його більш відповідально відноситися до затвердження управлінських рішень. Після проведення ретельної перевірки кожен претендент повинен одержати ліцензію, що дозволяє проводити податкове консультування. Ліцензія може анулюватися при смерті або при відмові від спільної співпраці з Палатою податкових консультантів, а також при поєднанні професії з комерційною роботою, кримінальної відповідальності через шахрайства з фінансовими ресурсами. Діюче законодавство також дає можливість консультанту відмовитися від ліцензії та користуватися цим правом, оскільки позбавити ліцензії їх можуть централізовано. Це надає можливість через 8 років ще раз одержати ліцензію, однак це майже неможливо, оскільки її відкликали примусово. Крім цього ліцензія може відкликатися і при відсутності страховки або появи різних

хвороб та матеріальних труднощів. В цьому аспекті відмічається можливість її відновлення по закінченню конкретного терміну. Варто відзначити також всеосяжність та чіткість регулювання на законодавчому рівні в Німеччині послуг в сфері податкового консультування. В сучасних умовах на федеральному рівні або на рівні земель прийнято приблизно 40 законів, які безпосередньо стосуються здійснення податкового консультування. Проведення регулювання на рівні держави також стосується фіксованого розміру оплати послуг консультанта. Відмінною рисою Німеччини від європейських країн, в яких діє ринкова схема закріплення ціни за податкове консультування, є те, що розміри винагороди можуть затверджуватися на законодавчому рівні. Іншими словами консультаційна послуга має власну відповідно до тарифного каталогу, що затверджується конкретним законодавцем. В переважній більшості на законодавчому рівні в Німеччині встановлюються мита за надані податкові консультаційні послуги за значно нижчими тарифами, які використовуються в інших країнах світу. Однак сама професія податкового консультанта в Німеччині є високооплачуваною та престижною. Мінімальний розмір заробітної плати податкового консультанта складає близько 150 тис. євро на рік після вирахування всіх обов'язкових податків. Для прикладу, ведення поточного балансу приносить дохід кожному податковому консультанту близько 4 тис. євро [15, С. 85-87].

Симбіозом між саморегулюванням та державним регулюванням податкового консультування є система в Республіці Казахстан. З однієї сторони Палата податкових консультантів являє собою власника єдиного реєстру «Податкових консультантів Республіки Казахстан», а з другої сторони на розгляд був внесений законопроєкт Республіки Казахстан «Про податкове консультування». Відповідно до внутрішніх регламентів Палати податкових консультантів Республіки Казахстан податковим консультантом є експерт, що надає податкові консультації та відповідні роз’яснення відносно практики використання діючого законодавства, яке стосується податків та зборів, надає відповідну допомогу для вирішення загальних питань з оптимізації системи

оподаткування фізичних та юридичних осіб; усуває помилки, що безпосередньо пов’язані з розрахунком та несвоєчасною оплатою податків, а також сприяє організації та ведення податкового обліку, захищає інтереси різних платників податків в судових органах, надає послуги із здійснення правової експертизи різних документів платника податків.

Зауважимо, що у Казахстані податкове консультування є суміжною сферою між економікою та юриспруденцією. В залежності від місця здійснення своєї діяльності податкові консультанти можуть виконувати такі функції як розробка рекомендацій та методичних матеріалів для клієнтів, прийняття участі в здійсненні податкового аудиту, підготовці матеріалів та статей для різних виданнях, безпосередній участі у проєктах, які пов’язані з податковою оптимізацією та плануванням. Збільшення експертів цієї професії пояснюється їх перспективністю та актуальністю, а також можливостями для високої оплати праці та професійного зростання. Ця робота є творчою та вимагає підвищення кваліфікації.

В Казахстані також функціонує Громадське Об’єднання «Палата податкових консультантів», що мають республіканський статус, воно утворене в 2002 році та являється професійним об’єднанням фахівців в сфері формування податкових відносин. Основною метою Палати податкових консультантів являється своєчасна реалізація та формування надійного захисту законодавчих прав основних її членів, формування в суспільстві податкового консультування як форми професійної роботи та подальший розвиток податкової культури.

В сучасних умовах в Палаті податкових консультантів є 900 експертів, які визнаються Радою Палати податкових консультантів відповідно до кваліфікаційних вимог.

Цікавим досвідом є формування системи податкового консультування в Японії. Загальний механізм податкового адміністрування в Японії сформована давно та практично не піддавалася змінам. Варто звернути увагу на той факт, що система управління Японії міститься в юрисдикції Міністерства фінансів,

яка характерна для пострадянського простору. Очолює сформовану фіскальну службу Японії Національне податкове управління, основними функціями якого є нарахування, збір та припинення випадків від ухилення сплати податків та зборів на загальнодержавному рівні. Існуюча система податкових органів в Японії є трирівневою. Вищий рівень якого займає Національне податкове управління. В прямому підпорядкуванні Національного податкового управління перебувають Податкова Рада, коледж, Національний податковий суд та Районні державні податкові управління, включаючи також районне податкове управління Окінави [6, С. 28-30].

Досвід Японії корисним для України в тому аспекті, що саме Державна фіскальна служба України може виконувати відповідну функцію роз'яснення в податковому законодавстві та може надати індивідуальні консультації особам, які надають усні та письмові звернення. Практична відсутність позовів судових органів відносно коректності роз'яснень діючого податкового законодавства в Японії може бути поштовхом для проведення удосконалення податкового законодавства та підсилення довіри до відомства України зі сторони платників податків.

Отже, податкове консультування являється складовою частиною ринкової економічної системи, що має об'єктивні причини для подальшого розвитку, які викликані поліпшенням існуючої системи оподаткування та ступенем відповідальності, що несе платник податків перед державою та суспільством в системи своєчасної та повної оплати податкових платежів до державного бюджету.

3.2. Проблеми та шляхи вирішення діяльності податкових консультантів в України

В Україні, не дивлячись на позитивні аспекти розвитку існуючого ринку послуг, який пов'язаний із податковим консультуванням мають місце невирішені проблеми, які безпосередньо стосуються розбудови загального

інституту податкового консультування. Це в першу чергу пояснюється наступними причинами:

1. Відсутність конкуренції, яка сформувалася на вітчизняному внутрішньому ринку. Потреба надання звернень до консультантів може виникати за умов значної конкуренції, при якому ціна управлінського рішення залишається високою, а від суб'єкта господарювання вимагають збільшення ефективності його роботи. Зважаючи на те, що в різних галузях виробництва до сьогоднішнього часу немає жорсткої конкуренції приймаються не ефективні рішення та робляться помилки, при цьому можуть зберігатися існуючі позиції на ринку.

2. Спостерігається низка недоліків в культурі податкового консультування. Це в першу чергу пояснюється тим фактом, що податковий консалтинг не регламентується конкретним нормативно-правовим актом, а для проведення консультаційної роботи юридичним та фізичним особам не потрібно мати ліцензій або фахової освіти на проведення такої діяльності. При цьому Спілка податкових консультантів України немає достатнього впливу, тому у вільному доступі залишається незначна кількість джерел, з допомогою яких клієнт може дізнатися про професіоналізм або надійність окремої компанії або консультанта. Тому можливим є прихід у консалтинговий напрям роботи фахівців, які мають достатньо низький рівень професіоналізму, що не притримуються норм податкового консультування. Це може негативно відбивається на іміджу податкового консультанта та якості надання консалтингових послуг.

3. Значний дефіцит фінансових ресурсів. В Україні послугами податкових консультантів користуються значна кількість організації, у зв'язку із цим малий та середній бізнес немає достатньої кількості грошових коштів для оплати їх порад.

Проблеми вітчизняного податкового консалтингу в першу чергу пов'язані з тим фактом, що вітчизняний ринок не сформований та немає регулювання зі сторони державних органів, однак має високу вартість своїх послуг.

Чинниками, які гальмують розвиток національного ринку податкового консультування являються наступні:

1. Відсутність нормативно-правової бази регулювання консалтингової роботи та існуючого класифікатора послуг в консалтинговій сфері;

2. Недостатня інформованість керівництва підприємств щодо можливості проведення зовнішнього консультування;

3. Недостатньо даних відносно кількості операторів на консалтинговому ринку, видів продуктів в консалтинговій сфері, їх характеристик, загальної вартості податкових консультативних послуг, обсягів та основних результатів роботи консалтингових компаній.

4. Низький рівень платоспроможного попиту на існуючі консалтингові послуги;

5. Відсутність культури відносин бізнес-структур з різними незалежними експертами, їх недовіра до консультантів та неспроможність провести оцінку економічного ефекту від проведення податкового консультування;

6. Відсутність певній гарантій результативності на консалтингові послуги [21, С. 262-263].

Вітчизняне законодавство в податковій системі являється найскладнішим у світі, а практика його використання достатньо суперечливою та неоднозначною. Реалії у вітчизняній практиці показують, що податкові консультанти в цьому напрямку мають не достатньо професійних навиків та знань, оскільки професія податкового консультанта є достатньо складною та громіздкою. При змінах у вітчизняному законодавстві, не налагодженому правовому забезпеченні може виникати не відповідність між принципам доступності та стабільності, а також неузгодженості та множинності нормативно-правових актів, що роблять податкове законодавство досить незрозумілим для громадянина, знижує рівень привабливості економіки для інвестора [25, С. 129-130].

Основною проблемою в діючому законодавстві України є різні суперечності та колізії, що виникають між законами та підзаконними

правовими актами, а додаткові інструкції, узгодження, приписи та роз'яснення, що поступово ускладнюють податковий процес та можуть порушувати принципи рівності та загальності всіх платників податків. З метою формування ефективної системи проведення податкового консультування в Україні недержавними та державними установами потрібно провести тактичні та стратегічні заходи в напрямках:

1. Оновлення, доопрацювання та затвердження Закону України «Про податкове консультування», що чітко окреслює бази для проведення організації та координації роботи податкових консультантів з врахуванням напрямків розвитку податкового консультування в Польщі та Чехії в таких аспектах:

– надати зобов'язання податковим консультантам нести відповідальність за надання послуг на неналежному рівні та відшкодовувати завдані збитки державі та клієнтам;

– налагодити облік та контроль ліцензійних сертифікатів і дозволів відносно організації роботи в напрямку розвитку податкового консультування.

2. Поступове формування та запровадження проєкту, який націлений на звільнення від оподаткування суб'єктів господарювання як повного, так і часткового, що надають послуги з податкового консультування.

3. Створення повідомлень інформаційно-консультаційного характеру у формі оголошень, плакатів та банерів, які видаються при діючих фіскальних органах відносно основ оподаткування та затвердження алгоритму дій для платників податків, які хочуть отримати належну податкову консультацію.

4. Надати безпосередню можливість платникам податків скористатися своїм законодавчим правом на отримання податкової знижки через віднесення до податкового кредиту значної суми фінансових ресурсів, які витрачених на послуги податкового консультування.

На етапі проведення розбудови існуючого інституту податкового консультування потрібно окреслити нормативно-правові основи його функціонування, а саме поєднати регулювання зі сторони держави із механізмом саморегулювання ринку податкових послуг, а також визначити

роль та місце податкових консультантів у відносинах з контролюючими органами та платниками податків.

Враховуючи міжнародний досвід інших передових країн світу розвиток консалтингової індустрії в аспектах підвищення рівня її конкурентоспроможності доцільно запровадити наступні заходи:

1. Стандартизувати та підвищити професійний рівень консультантів в напрямках їх оціночної роботи, фінансового обліку та аудиту, що базується на міжнародних стандартах;
2. Формування професійної асоціації податкових консультантів, основними функціями яких є здійснення контролю за якістю послуг в консалтинговій сфері та захисту ринку від непрофесіоналів;
3. Створення механізму професійної освіти, яка спрямована на проведення підготовки податкових консультантів [43, С. 41-47].

Важлива увага приділяється питанням впровадження міжнародних стандартів в консалтинговій роботі в Україні, що включають в себе норми та правила проведення консалтингової роботи, визначення відповідальності сторін, які можуть забезпечити зниження ризиків від співпраці суб'єктів господарювання із консалтинговими фірмами та сприяти підвищення професійного рівня податкових консультантів.

Для подальшого вдосконалення податкового консультування варто здійснити заходи в наступних напрямках:

1. Налагодити партнерські відносини з різними платниками податків через забезпечення відкритості, зменшення адміністративного навантаження на платників податків та підвищення рівня податкової культури, ввести заходи для того, щоб більш справедливо використовувати норми законодавства не лише з окреслення фіскального значення податків, а й із зменшенням адміністративного навантаження на платників податків.

2. Надання якісних сервісів платникам податків, що реалізовується шляхом розробки та запровадження більш ефективної моделі для надання «сервісу» платникам податків, розвитку та впровадження електронних

податкових сервісів для громадян та бізнесових структур, що включатимуть в себе передові інновації.

3. Запровадження більш ефективних методів для того, щоб протидіяти корупційним впливам шляхом активної взаємодії з різними міжнародними організаціями, що безпосередньо займаються питаннями в сфері протидії корупційним впливам, які в кінцевому підсумку підвищать довіру до фіскальних органів.

4. Формування ефективного механізму управління персоналом шляхом розвитку навчання та підвищення мотивації працівників в контролюючих органах.

5. Запровадження засад для стратегічного управління підприємством, здійснення постійного та безперервного удосконалення операційної роботи через формування сучасної інформаційної системи управління та використання прогресивного досвіду на міжнародному рівні.

6. Здійснити процес надання податкових консультацій доступнішим, оскільки податкове консультування є важливим інструментом для захисту платника податків, що надають можливість з'ясувати позицію фіскального органу та сприяє недопущенню помилок в формуванні податкової звітності.

7. Закріплення статусу податкового консультанта у формі учасника існуючих податкових відносин, які дозволять скоротити невизначеність діючого законодавства та використання правозастосовної практики, мінімізує сприйняття платниками податків загальної системи оподаткування.

8. Закріплення відповідальності контролюючих органів за ненадання податкової консультації протягом визначеної кількості днів з моменту одержання запиту від конкретного платника податків [48, С. 312-314].

Отже, процес залучення податкових консультантів до взаємодії платників податків та фіскальних органів дає можливість підвищити загальну ефективність адміністрування податків внаслідок додержання балансу законодавчих прав і обов'язків, що сприятиме збереженню за фіскальними органами повноважень з позицій контролю за дотриманням чинного

законодавства та позбавленню платників податків адміністративного впливу. Наведені напрямки покращення інституту податкового консультування дозволяє сформувати зрозумілі та прозорі правила для податкових консультантів і користувачів їх послуг, що вплине на фінансово-господарську роботу національних підприємств та в цілому на економіку країни. Ринок консалтингових послуг є розвиненим зі сторони асортименту послуг, він стає розвиненим, перспективним та успішним. Однак для того, щоб довести його стан до рівня зарубіжного досвіду потрібно багато часу та прийнятих кроків, які орієнтуються на досвід тих країн, в яких налагоджений цей напрямок. Отже, європейська модель роботи механізму податкового консультування слугує зразком щодо наслідування для вітчизняної системи податкового консультування з урахуванням особливостей розвитку вітчизняної фіскальної системи.

ВИСНОВКИ

На основі дослідження професійної діяльності податкових консультантів, враховуючи вітчизняні реалії та зарубіжний досвід узагальнимо наступні висновки:

1. Проаналізувавши погляди вчених на податкове консультування зазначимо, що воно є процесом, основною метою якого являється передача знань та даних від консультанта до існуючої системи оподаткування та відповідних змін і доповнень, які вносяться до клієнтів. Зазначимо, що послуги податкового консультування можуть надавати не лише приватні експерти, а й аудиторські та консалтингові підприємства. На консультаціях можуть розглядати сформовані схеми зменшення податкових платежів та проводять підготовку документів для регулювання податкових спорів. Основним завданням роботи податкового консультанта є тільки правильність сплати податків за вже здійсненими операціями. Не зважаючи на те, що це й так є базовою підставою для проведення роботи з податковим консультантом, важливим його завданням є надання допомоги конкретним клієнтам в процесі плануванні операцій.

2. Розкриваючи роль податкового консультанта в системі консалтингу прийшли до висновку, що податковим консультантом є експерт в напрямку регулювання системи оподаткування, який має вищу освіту в галузі таких наук як економіка, юриспруденція, бухгалтерія та фінанси. Він націлений на системно-комплексне та кваліфіковане вирішення різних податкових завдань, які мають особливе призначення. Основною місією податкового консультанта є згуртувати роботу команду та націлити її на можливе вирішення податкових завдань. Всі податкові консультанти можуть надавати послуги в наступних напрямках: надання консультацій, які стосуються загальних питань оподаткування; підготовка відповідних висновків або рекомендацій з тих питань, які стосуються оподаткування, в тому числі й з питань окреслення оптимальних напрямків їх вирішення; надання конкретних послуг з ведення

системи податкового обліку, формування розрахунків, податкових декларацій та інших документів, для х, подання до податкових органів; пред'явлення від свого імені або за належним чином оформленого доручення особи, що проводить консультування із питань повернення надмірно сплачених сум зборів та податків, відшкодування збитків, пені, які заподіяні рішеннями податкових органів незаконного характеру, бездіяльністю та неправомірними діями їх посадових осіб та представництво за дорученням клієнта в податкових правовідносинах.

3. Оцінивши практику податкового консультування зазначимо, що більшість підприємств залучаючи податкових консультантів все ж таки задоволені їх роботою, однак близько 29% не визначилися із думкою, оскільки поки що цей рівень послуг знаходиться не на такому високому рівні і законодавчо не передбачається відповідальність в разі надання неправильної консультації. При виборі податкових консультантів в першу чергу звертають увагу на ціну, кваліфікацію, досвід роботи та відгуки, а потім на бренд компанії, цінність консалтингової компанії та використання індивідуального підходу. Відносно даних, які застосовуються для діагностування підприємств більшість податкових консультантів надають перевагу використанню інформації з бухгалтерського, податкового та управлінського обліку. В період з 2020 року на вітчизняний ринок також увійшли такі великі міжнародні компанії як Pedersen&Partners, Manpower, HudsonUkraine, Ancor, AddecoUkraine, HillInternational, WardHowell. Варто зазначити, що суттєва частка підприємств, які є замовниками зовнішніх послуг перейшли до них для подальшого обслуговування через корпоративні домовленості, однак не припинили свою взаємну співпрацю із локальними компаніями.

4. Під час проведення податкового консультування консультанти обирають один із методів, тому варто більш детальніше уваги приділити цьому питанню. Вибір однієї із моделі взаємної співпраці з клієнтами в процесі здійснення податкового консультування залежить від окреслених цілей та основних завдань, а також рівня довіри до конкретного податкового

консультанта, його професійних якостей та наявності достатньої кількості фінансових ресурсів. Перед тим як обрати одну із моделей варто оцінити переваги і недоліки кожної із них, зокрема перевагами експертної моделі є її економічність відносно рівня тимчасових витрат для клієнта та для консультанта. Проте спостерігається певна обмеженість консультанта фактами, які надає йому клієнт вибірково та відсутня гарантія того, що клієнт може правильно зрозуміти і реалізувати наявні рекомендації консультанта. Вітчизняні податкові консалтингові компанії працюючи з українськими та міжнародними компаніями, переконані, що лише комплексний підхід до індивідуальних потреб клієнтів забезпечує максимальні результати в досягненні стратегічних ініціатив.

5. Міжнародний досвід функціонування податкових консультантів був розглянутий на прикладі декількох країн, зокрема США, Німеччини, Казахстану та Японії. Податковий консультант в США обґрунтовує податкове законодавство та надає пропозиції щодо удосконалення стратегії, яка дозволяє мінімізувати рівень зобов'язань та знижують вірогідність організації контролю, що приведе до певного конфлікту з фіскальним відомством та з податковим агентством конкретного штату. У Казахстані податкове консультування є суміжною сферою між економікою та юриспруденцією. В залежності від місця здійснення своєї діяльності податкові консультанти можуть виконувати такі функції як розробка рекомендацій та методичних матеріалів для клієнтів, прийняття участі в здійсненні податкового аудиту, підготовці матеріалів та статей для різних виданнях, безпосередній участі у проєктах, які пов’язані з податковою оптимізацією та плануванням. Досвід Японії корисним для України в тому аспекті, що саме Державна фіскальна служба України може виконувати відповідну функцію роз’яснення в податковому законодавстві та може надати індивідуальні консультації особам, які надають усні та письмові звернення. Практична відсутність позовів судових органів відносно коректності роз’яснень діючого податкового законодавства в Японії може бути поштовхом для

проведення удосконалення податкового законодавства та підсилення довіри до відомства України зі сторони платників податків.

6. Для подальшого вдосконалення податкового консультування варто здійснити заходи в наступних напрямках: налагодити партнерські відносини з різними платниками податків через забезпечення відкритості, зменшення адміністративного навантаження на платників податків та підвищення рівня податкової культури; надання якісних сервісів платникам податків, що реалізовується шляхом розробки та запровадження більш ефективної моделі для надання «сервісу» платникам податків, розвитку та впровадження електронних податкових сервісів для громадян та бізнесових структур, що включатимуть в себе передові інновації; запровадження більш ефективних методів для того, щоб протидіяти корупційним впливам шляхом активної взаємодії з різними міжнародними організаціями; формування ефективного механізму управління персоналом шляхом розвитку навчання та підвищення мотивації працівників в контролюючих органах; запровадження засад для стратегічного управління підприємством, здійснення постійного та безперервного удосконалення операційної роботи; здійснення процесу надання податкових консультацій доступнішим; закріплення статусу податкового консультанта у формі учасника існуючих податкових відносин, які дозволять скоротити невизначеність діючого законодавства та використання правозастосовної практики, мінімізує сприйняття платниками податків загальної системи оподаткування; закріплення відповідальності контролюючих органів за ненадання податкової консультації протягом визначеної кількості днів з моменту одержання запиту від конкретного платника податків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адміністративно-правовий захист прав платників податків. За ред. Ковалів М. В., Єсімов С. С., Проць І. М. та ін. Львів: СПОЛОМ, 2021. 240 с.
2. Асоціація консалтингових фірм. URL: http://acf.ua/poslugi/finansovij-konsalting#.
3. Бай С. І., Миколайчук І. П., Ціпуринда В. С. Консалтинг: навч. посіб. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. 432 с.
4. Безпалько І. Р. Теоретико-методичні засади податкового консультування в Україні. Ефективна економіка. 2015. № 11. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4543
5. Біліченко О. П. Податкове консультування як напрям підвищення рівня податкової культури в Україні. Вісник Національного університету цивільного захисту України Серія «Державне управління». 2022. С. 56-65.
6. Бортнікова М. Г. Аналізування стану реалізації консалтингових проектів на вітчизняному та світовому ринках. *Глобальні та національні проблеми економіки.* 2017. Вип 18. С. 28–32.
7. Бречко О. В., Швайко М. В. Сутність і види податкового консультування. *Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія : матеріали Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції, м. Тернопіль, 27 грудня 2019 р.* Тернопіль : ТНЕУ, 2019. С. 127–128.
8. Брояков С. В. Ґенеза розвитку податкових консультацій крізь призму історичної ретроспективи. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету.* 2020. № (46). С. 79-80. DOI https://doi.org/10.32841/2307- 1745.2020.46.16.
9. Вакуленко Є. Податковий консультант як джерело компромату. Фаховий журнал «Адвокат». URL: https://iadvocate.com.ua/podatkovyj-konsultant-yak-dzherelo-kompromatu.
10. Верба В. А., Решетняк Т. І. Організація консалтингової діяльності: навч. посібник. К.: КНЕУ, 2000. 244 с.

11. Відновлення ринку консалтингу почнеться вже в 2018 році. Незалежний аудитор. URL: https://cutt.ly/FeEUjLG.

12. Віннікова І. І., Марчук С. В. Особливості розвитку ринку консалтингових послуг в Україні. *Молодий вчений*. 2016. № 7 (34). С. 16-21.

13. Воронкова А. Є. Основи управлінського консультування. Харків : ІНЖЕК, 2010. 484 с.

14. Гуменюк О. Бухгалтер чи податковий консультант: необхідність чи вимога часу? Палата податкових консультантів України. 2015. В URL: http://www.ppk.org.ua/uk/profesia_podatkovogo_konsultanta_neobhidnist_chy_vymoga_chasu.html.

15. Даниленко Ю. В., Оганесян Р. Е. Вітчизняна та зарубіжна практика регулювання податкового консультування. Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. 2015. № 2. С. 85-103.

16. Дерманська Л. В. Вітчизняні реалії та міжнародні основи регулювання податкового консультування : монографія. Тернопіль : ТНЕУ, 2017. 11 с.

17. Євтушенко, Н. О. Компаративний аналіз поняття «консалтингова взаємодія». *Економіка. Менеджмент. Бізнес.* 2017. № 1 (19). С. 42-50.

18. Жукевич С. М., Карпишин Н. І. Фінансове консультування населення: теоретико-організаційні аспекти діяльності. *Економічний аналіз.* 2017. Том 27, № 2. С. 91–97.

19. Звіт про підсумки діяльності Державної податкової служби України за 2021 рік.URL: https://tax.gov.ua/media-tsentr/novini/409589.html.

20. Звіт про глобальний вплив за 2021 рік. URL: https://www2.deloitte.com/ua/uk.html.

21. Ізмайлов Я. О., Єгорова І. Г. Шляхи вирішення проблем податкового консультування в Україні з використанням досвіду зарубіжних країн. *Бізнес Інформ.* 2020. №7. С. 262–269.

22. Кізима Т. Незалежне фінансове консультування фізичних осіб: зарубіжний досвід та перспективи розвитку в Україні. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/14821/1/49-52.pdf.

23. Ковальська К. В. Особливості і тенденції розвитку ринку консалтингових послуг в Україні. *Ефективна економіка.* 2014. № 6. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2014_6_69.

24. Копитко М. І., Верескля М. Р., Групська Х. А. Тенденції і виклики у сфері консалтингу та управління бізнес-процесами. *Соціально-правові студії.* 2021. Випуск 2 (12). С. 151–159.

25. Кушнерук О. Й., Алексеєнко Н. М. Податкова безпека: питання теорії, методології та економічної динаміки. *Наукові праці НДФІ.* 2020. № 1(90). С. 129–144.

26. Лозовський О. М., Хейлик І. І. Загальні проблеми управлінського консультування в україні та шляхи їх вирішення. *Проблеми та перспективи реалізаціїта впровадження міждисциплінарних наукових досягнень.* 2015. Київ. № 1. С. 20.

27. Ломачинська І. А. Фінансова грамотність як основа оптимізації фінансової поведінки в умовах глобальної трансформації. *Вісник ОНУ ім. І. І. Мечникова.* 2011. Вип. 20. С. 116–124.

28. Марченко О. С. Консалтингові ресурси національних інноваційних систем. *Економіко-теоретичниĭаналіз.* Харків: Право. 2015. С. 280.

29. Маринів Н. А. Актуальні проблеми податкових консультацій та шляхи їх вирішення. *International scientific and practical conference «Actual trends of modern scientific research»*. 2020. MDPC Publishing, Munich, Germany.

30. Місія та структура Європейської Конфедерації податкових консультантів. URL: http://www.palata-nk.ru/php/content.php?id=1771.

31. Мокляк М.В. Просторовий підхід у прогнозуванні податкових надходжень. *Економіка і прогнозування*. 2015. № 2. С. 7-20.

32. Охріменко О. О. Кухарук А. Д. Міжнародний консалтинг: навч. посіб. К.: НТУУ «КПІ», 2016. 184 с

33. Перелік послуг податкового консультанта. Палата податкових консультантів України. URL: http://www.ppk.org.ua/uk/list_of_service_tax_consultant.

34. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text.

35. Податкове право України : підручник / О. О. Головашевич, А. М. Котенко, Є. М. Смичок та ін. ; за ред. М. П. Кучерявенка, Н. А. Маринів. Харків : Право, 2019. 440 с.

36. Податкове та митне право: навчально-методичний посібник Чернівці: Чернівец. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича, 2021. 108 с.

37. Панура Ю. В. Організація податкового консультування в системі податкового адміністрування: теоретико-методичний аспект. *Ефективна економіка.* 2019. № 5. DOI: 10.32702/2307-2105-2019.5.40.

38. Притуляк Н. С., Баховко В. Ю., Чапран Ю. О. Особливості розвитку консалтингових послуг в Україні. Науковий вісник Мукачівського державного університету: Серія Економіка. 2015. Вип. 1(3). С. 115-119.

39. Проект Закону України «Про податкове консультування в Україні» URL: https://www.taxadvisers.org.ua/discussion_law/discussion.html.

40. Рейкін В.С., Макара О.В. Консалтинг в Україні: оцінка стану та тенденції розвитку. URL: https://doi.org/ 10.32843/infrastruct39-16.

41. Сідельникова Л. П. Теоретико-організаційні домінанти податкового адміністрування в системі державного податкового менеджменту. *Економіка та суспільство.* 2020. № 22. URL: https:// economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/91/86

42. Сисоєва І. М. Зарубіжний досвід податкового консультування. *Глобальні та національні проблеми економіки.* 2017. № 16. С. 923–926.

43. Скляр Н. Ф. Принципи фінансової відповідальності за порушення податкового законодавства. *Правова позиція.* 2020. № 4 (29). С. 41–47 DOI https://doi.org/10.32836/2521- 6473.2020-4.9.

44. Смірнова О. М. Організаційно-правове регулювання податкового консультування: зарубіжний досвід. *Науковий вісник Науково-дослідного економічного інституту Міністерства економіки України: збірник наукових праць*. №7-8. 2014. С. 47-52.

45. Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2025 року, яка затверджена Міністерством Фінансів України. URL: https://bank.gov.ua/ua/news/all/strategiya-rozvitku-finansovogo-sektoru-ukrayini-do-2025-roku-7686

46. Ткачик Ф. П. Податкове консультування : навчальний посібник. Тернопіль : Вектор, 2015. 252 с.

47. Ткачик Ф. П., Дмитрів В. І., Влох О. Р. Моніторинг сучасного стану податкової культури в Україні. *Економіка та митно-правові відносини.* 2019. Вип. 11–12. С. 39–47.

48. Трофимова О. К. Класифікація консалтингових послуг в Україні. *Синергія.* 2004. № 3 (10). С. 19-26.

49. Тучак Т. В., Богдан С. В. Концептуальні засади становлення та функціонування інституту податкового консультування. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. №(1). 2019. С. 312-316.

50. Українська Т. О. Податкова консультація: допомога платнику податків чи фіскальний інструмент податкового органу. *Порівняльно-аналітичне право.* 2014. № 1. С. 211–214.

51. Управлінське та безпекове консультування: навчальний посібник у схемах і таблицях / уклад.: Копитко М. І., Живко З. Б., Франчук В. І., Бліхар В. С., Мельник С. І.; за заг. ред. Копитко М. І. - Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 256 с.

52. Фінансова грамотність, фінансова інклюзія та фінансовий добробут в Україні у 2021 році. За результатами дослідження. Київ. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/.

ІЛЮСТРАТИВНИЙ МАТЕРІАЛ
ДО ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (ДИПЛОМНОЇ) РОБОТИ

на тему: «Професійна діяльність податкових консультантів: вітчизняні реалії та зарубіжний досвід»

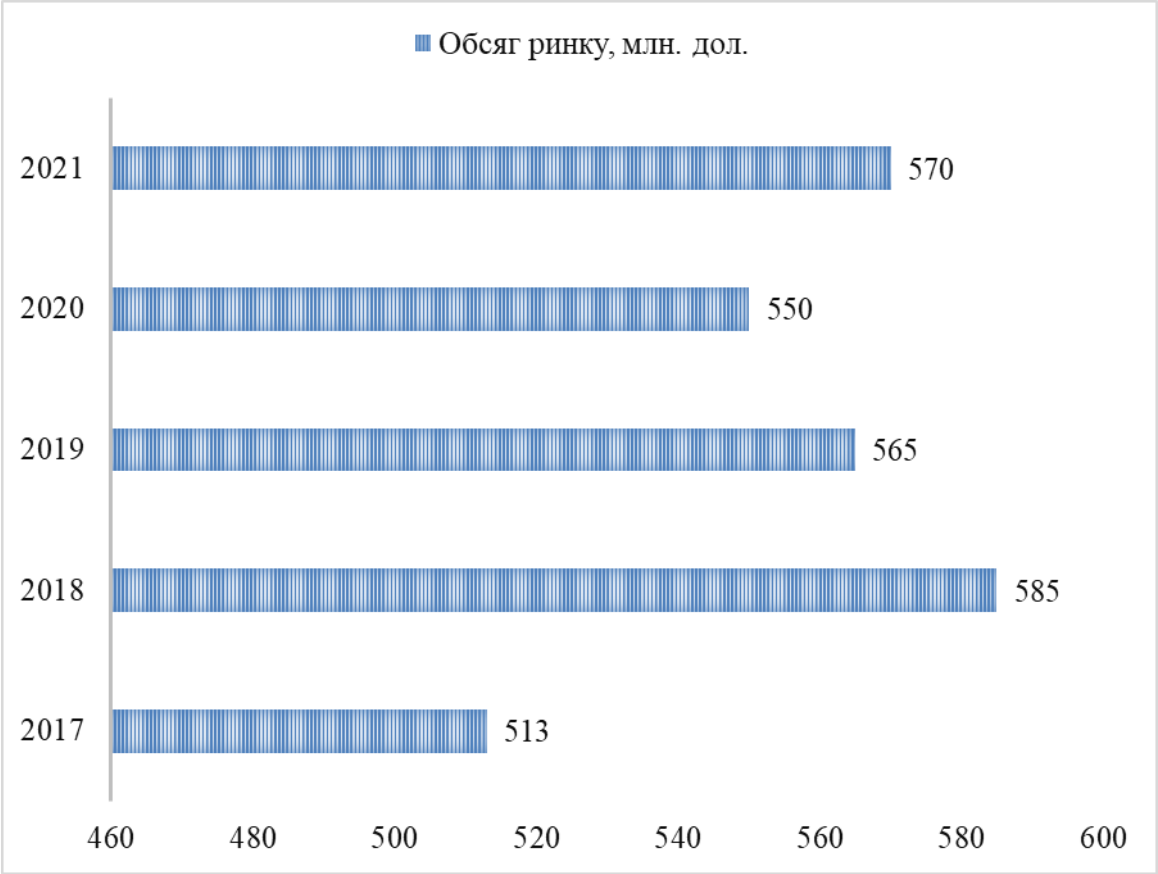
Здобувача вищої освіти II курсу, групи ОМП 21-1
спеціальності «071 Облік і оподаткування»
_____ Ткаченко Валентин Володимирович
(підпис) (прізвище, ім'я, по батькові)

Науковий керівник _____ Тучак Тетяна Володимирівна, к.е.н., доцент
(підпис) (прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Ірпінь – 2023

Обсяг ринку консалтингу в Україні за 2017-2021 роки

Додаток А

Структура консалтингового ринку в Україні у 2021 році

Додаток Б

Відгук керівника випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи

Випускна кваліфікаційна (дипломна) робота «Професійна діяльність податкових консультантів: вітчизняні реалії та зарубіжний досвід» виконана на актуальну тематику. У роботі здійснюється оцінка потреби в професії податкових консультантів та їх роль у вітчизняній практиці, розглядаються особливості професії податкового консультанта, проводиться аналіз вітчизняної практики податкових консультантів, розглядається специфіка податкового консалтингу та аудита, що проводять податкові консультанти, здійснюється оцінка міжнародного досвіду роботи податкових консультантів та виявлено проблеми та шляхи вирішення діяльності податкових консультантів в України.

Практичне значення одержаних результатів полягає в аналізі можливих варіантів оптимізації роботи податкових консультантів та пошуку найбільш оптимальних шляхів підвищення її ефективності.

В цілому дипломна робота є завершеним дослідженням, за змістом, структурою та оформленням відповідає вимогам до даного виду робіт.

Робота рекомендована до захисту з позитивною оцінкою.

Керівник випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи _____ Тучак Т.В.

(підпис, дата) ПІБ керівника

Висновок кафедри про випускну кваліфікаційну (дипломну) роботу

Випускна кваліфікаційна (дипломна) робота здобувача вищої освіти **Ткаченко В.В.**

(прізвище, ініціали)

після попереднього захисту розглянута на засіданні кафедри, протокол від «20» 01.2023 № 10 допущена/не допущена до захисту на екзаменаційній комісії.

Завідувач кафедри фіскального адміністрування _____ Іванишина О.С.

(підпис)

Гарант освітньо-професійної Програми _____ Ізмайлов Я.О.

(підпис)

Факультет податкової справи, обліку та аудиту

Кафедра фіскального адміністрування

ДОВІДКА
про перевірку кваліфікаційної роботи на академічний плагіат

П. І. Б. автора роботи

Ткаченко Валентин Володимирович

Курс/група ОМП-21-1

Тема курсової роботи

Професійна діяльність податкових консультантів: вітчизняні реалії та зарубіжний досвід

П. І. Б. наукового керівника

Тучак Т.В.

Дата захисту 03.02.2023 р.

За результатом перевірки оригінальний текст у роботі становить 100,0 %. Відсоток схожості (складається з правомірних запозичень (посилання, цитування) і неправомірних запозичень (пояснення щодо відсотку тексту, який не є оригінальним (н/д, стаття або інші роботи автора, які є у базі, але вони не зазначені в літературних джерелах) 0 %, цитат 0,48 %.

Відповідальна особа М. Яруш

РЕЦЕНЗІЯ

На випускну кваліфікаційну (дипломну) роботу
здобувача вищої освіти Державного податкового університету
спеціальності 071 «Облік і оподаткування» ОПП «Податкове консультування»
Ткаченка Валентина Володимировича
на тему: „Професійна діяльність податкових консультантів: вітчизняні реалії та зарубіжний досвід"

Актуальність теми. Для побудови ефективної вітчизняної системи у сфері податкового консультування необхідно проаналізувати досвід зарубіжних країн та визначити позитивні риси в діяльності податкових консультантів за кордоном. Даний аналіз дозволить впровадити нові методи надання податкових консультацій, що дозволить покращити взаємодію контролюючих органів у сфері оподаткування з платниками податків. Вагому роль в цьому аспекті відіграють саме податкові консультанти – фахівці, які допомагають платникам податків оптимізувати облік та оподаткування власного бізнесу, а також надають поради щодо ефективного формування та подання звітності. Тому важливого значення набувають суттєво нові методи надання консультаційних послуг, які дозволять платникам податків покращити рівень довіри до податкових органів.

Наукова новизна. У випускній (дипломній) роботі автором сформульовано нові і розвинуто існуючі теоретичні та прикладні засади розвитку податкового консультування, що передбачає використання закордонних методів, інструментів та моделей оптимізації податкових платежів, які є суто новою методикою проведення податкових консультацій. Також розроблено практичні пропозиції з покращення та підвищення якості надання послуг консультаційного характеру.

Якість проведеного аналізу проблеми, текстового та табличного матеріалу. Дослідження здійснювалось на основі теоретичних та методичних положень закордонних фірм, які займаються діяльністю у сфері податкового консультування, оптимізації податкових платежів, управління податками, податкового менеджменту, податкового аудиту. Проаналізовано процес становлення податкового консультанта за кордоном так і приведено недоліки у кваліфікації працівників, які займаються податковим консультуванням в Україні.

Обґрунтованість пропозицій і висновків та їх практична цінність у роботі підприємства, установи, організації, органів ДПС України.

Запропоновані студентом заходи по вдосконаленню вітчизняної системи податкового консультування юридичних та фізичних осіб дозволить покращити якість надання послуг податковими консультантами та виведе на новий рівень податкову культуру як звичайних людей, так і підприємства.

Наявність недоліків. Суттєвих недоліків, які впливають на рівень виконання роботи не виявлено.

Загальний висновок і оцінка роботи. В цілому, дипломна робота демонструє, що автор за освітньо-кваліфікаційним рівнем "магістр" має належний рівень теоретичної та практичної підготовки. Здатний до самостійної професійної діяльності за обраним фахом та оволодів сучасними прийомами і методами оподаткування.

Рецензент:
д.е.н., професор,
професор кафедри
обліку і аудиту
Національного університету водного
господарства та природокористування С.О. Левицька

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВОДНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
02071116

НУВГП
Особистий підпис
Левицька С.О.
Нач. відділу кадрів
27 01